

Naročnina mesečna 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izjava vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto

SCLOVENE

Delovanje letalstva v Cirenajki

Angleška križarka poškodovana

Vojno poročilo št. 621

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Cirenajki ni novih dogodkov. Oddelki našega letalstva so napadli zbirališča avtomobilskih sredstev pri El A den u in jih delno razbili. Nemški lovi so sestrelili eno letalo tipa »Curtis«.

Kljub neugodnim vremenskim razmeram so nemška letala podnevi in ponoči napadala in rušila letališča na Malti in poškodovala z bombami največjega kalibra v bližini otoka neko angleško križarko.

Sovražna letala so napadla brez posledice nekatere otoke na Egejskem morju.

Rim, 12. februarja. AS. Iz pristojnih angleških virov se je izvedelo, da je bilo od 18.000 angleških in imperialnih vojakov, katere so Angličje izgubili v zadnji bitki v Libiji, 2908 mrtvih.

Berlin, 12. februarja. AS. Tu odklanjajo poskus Londona, narediti Francijo krivo za angleški poraz v Cirenajki. Če bi imeli Angličje le še malo časti in viteškega duha, bi morali priznati, da je Auchinleck propadel zaradi junaštva in poguma italijanskih in nemških vojakov v zraku, na morju in na kopnem, ter zaradi odlične spretnosti italijanskega brolovja, ki potaplja in izloča iz boja najmočnejše angleške ladje na Sredozemlju ter je tvegajoč težave vseh vrst srečno pospremlilo konvoje s hrano v Afriko.

Važne naloge italijanskega letalstva

Afrško bojišče, 12. febr. AS. Vojna poročila sicer nudijo dragocene podatke o delovanju italijanskega letalstva v Sredozemlju, vendar pa čitatelji mogoče ne poznajo celotnega delovanja, ki ga razvijajo italijanske zračne sile na različnih bojiščih v Sredozemlju. Vsi deli Sredozemlja so stalno pod nadzorstvom izvidniškega letalstva, ki deluje podnevi in v vseh razdaljah in smereh ob Sredozemskem morju. Izvidniška letala od ure do ure zasledujejo sovražnikovo gibanje bodisi na nebu, bodisi na morju. Delovanje bombnikov in tudi lovskih letal je v veliki meri navezano na odkritja izvidniških letal. Tudi po končanih bojih ima izvidniško letalstvo zelo važno nalogo. Odkriti mo-

Japonci so vkorakali v mesto Singapur

Mesto je padlo 52 ur po tem, ko je prvi japonski vojak stopil na Singapurski otok — Velikanski pomen japonske zmage — Odmev v rimskih listih

Tokio, 12. febr. AS. Dopisnik agencije Domet poroča iz Singapurja, da so japonske čete zavele mesto v 52 urah. Japonci so prebili močne sovražnikove postojanke, ga pregnali in razpršili. Ko so Japonci v sredo zjutraj ob sedmih prišli do prvih hiš v Singapurju, je bil sovražni odpor na jugovzhodu mesta še zelo močan, toda je bil kmalu zlomljen. Malo po osmih zjutraj so se Japonci nekoliko ustavili in se odpočili, nato pa so v skupinah vdrli v singapurske ulice. Angleške, indijske in avstralske čete so bile razorožene in zatele. V času tega poročila Japonci še korakajo v Singapur.

Tokio, 12. febr. AS. Poročilo glavnega japonskega stana pravi, da so japonske čete včeraj zjutraj ob osmih po japonskem času vkorakale v mesto Singapur, kjer čistijo zadnje ostanke angleških čet.

ra posledice letalskih akcij na sovražnikovih ciljih. Torpedna in bombna letala so zadnje dni na primer napadala sovražne konvoje, aleksandrijsko luko in Malto. Uspehi teh zračnih akcij so bili, kakor so jih zasledila izvidniška letala, zelo pomembni. Lovsko letalstvo je neštokrat spremljalo skupine bombnikov pri njihovih poletih na Malto ter je tudi sicer gospodovalo na nebu in vseh bojiščih. Če iz previdnosti ni časovno orisano delovanje letalstva skozi cel dan, si lahko čitatelj sam misli, kolike težave so morali letalci premagati zadnje dni, ko jih je oviralo slabo vreme in je bila vidljivost zelo slaba.

Bitke na vzhodu se nadaljujejo

Odlično sodelovanje romunskih smučarskih čet na južnem bojišču Velik nemški plen na doneški fronti

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje vojno poročilo z dne 11. februarja: Pri popuščajočem mrazu se bitke na vzhodu nadaljujejo. Na donski fronti je v odseku enega samega nemškega armadnega zbora izgubil sovražnik od 18. januarja dalje 1639 ujetnikov in nad 7500 mrtvih. Uplenjenih je bilo 8 tankov, 19 topov, 164 strojnice in metalecev granat, kakor tudi velika množina drugega vojnega materiala.

Pri naših uspešnih napadih v južnem odseku vzhodne fronte so izvrstno sodelovale tudi rumunske smučarske čete.

Pred Petrogradom so se v ognju nemškega topništva zrušili ponovni poskusi sovražnikovih izpadov.

Ob angleški jugozapadni obali so nemška bojna in bombna letala preteklo noč potopila z bombami dve trgovinski ladji s skupaj 7000 br. reg. tonami. Naknadno je bil bržkone uničen še tretji tovorni parnik, dočim je bila četrta ladja poškodovana. Druga bojna in bombna letala so v napadalnih patrolnih poletih napadla iz majhne višine in z bombami težkega kalibra pogodila veliko industrijsko podjetje na vzhodni obali Skotske.

V severni Afriki so bile številne močne sovražnikove izvidniške operacije zavrnjene. Strmo glavna, bombna in rušilna letala so sovražniku prizadela hude izgube voznega parka. Severovzhodno od Tobruka so lahko angleško križarko zadelo bombe nemškega letala tako, da se je nagnila na stran.

Majhen oddelek britanskih bombnikov je preteklo noč napadel stanovanjske okraje v obalnem pasu severozapadno Nemčije.

V defenzivnih borbah v nekaj zadnjih dneh

Hrvatski Sabor sklican

Zagreb, 12. februarja. AS. Novi hrvatski Sabor je sklican na prvo zasedanje 23. februarja.

Admiral Hardt odstopil

Rim, 12. februarja. AS. Uradna angleška poročevalska služba je izdala poročilo, v katerem naznaja, da je admiral Hart, poveljnik združenih pomorskih sil Amerike, Anglije, Nizozemske in Avstralije iz zdravstvenih razlogov odstopil. Na njegovo mesto je bil začasno imenovan nizozemski viceadmiral Helfrich. Avstralsko vojno poročilo iz Camberre pravi, da so Japonci včeraj bombardirali Sumaraj na jugovzhodni obali Nove Gvineje.

Tokio, 12. febr. AS. Tokijski vojaški strokovnjaki pravijo, da so Japonci postavili na glavo obrambo Singapurja s tem, da so zavzeli Bukit Timah. Dočim je del Japoncev 7. februarja navidezno pripravil napad na otok Pulao, kjer se je nekaj Japoncev izkrcalo in prisililo sovražnika, da je moral osredotočiti svojo glavno pažnjo v to smer, se je glavnina japonske vojske ponoči naslednjega dne izkrcala na zahodni obali Singapurskega otoka. 10. februarja so Japonci zasedli letališče Tengah in se polastili Kalanga, Timaha, Mandaje in Bukit Timaha. Ker so Angličje mislili, da bo prišel glavni sunek od otoka Pulao, so odposlali večino svojega vojaštva tja, tako, da jih je bilo na zahodni strani obale otoka zelo malo. Ti oddelki so potem hiteli na zahodno stran otoka, dočim se je levo japonsko krilo, prihajajoč proti singapurski luki, vrglo proti jugovzhodu, da bi pomagalo onim četam, ki so prišle iz Johoreja.

Odmev v Tokiju

Tokio, 12. febr. AS. V Tokiju poudarjajo, da so se s padcem Singapurja podrli vsi računi in upi Anglo-Amerikancev proti Japonci. Vsi politični načrti Washingtona proti Japonci so sloneli na moči te trdnjave, ki jo so smatrali za nepremagljivo. Angleški topovi in ameriška mornarica v Singapurju je bila jasna grožnja za Japonce, proti kateri so imeli Amerikanci tudi še pristanišči Pearl Harbour in Guam, dočim naj bi Manila ovirala vse zveze med Formoso in Malajskim polotokom. Padec Singapurja je upropastil angleško-ameriško plutokracijo.

Tokio, 12. febr. Po vsej Japonski se pripravljajo na slovesno proslavo zavzetja Singapurja. Vsa mesta in vsi kraji so že okrašeni in povsod je prišlo do patriotskih demonstracij.

Odmev v Rimu

Rim, 12. febr. as. Japonska zasedba Singapurja v kratkem času 52 ur od prvega izkrcanja na otoku je objavljena pod velikimi naslovi na prvih straneh rimskih listov. »Popolno di Romae piše, da je Anglija s Singapurjem izgubila ključ v Daljni vzhod. V Singapurju se je ponovilo to, kar se je zgodilo v Dunquerqueju, na Kreti in v Cirenajki. Ta silno težek poraz je spravil Anglijo v enega najkritičnejših položajev, ker je tepena v Sredozemlju in na Tihem morju. Posledice izgube Singapurja bodo za Anglijo strahovite. »Messaggero piše, da se bodo odmevi padca Singapurja kmalu neposredno čutili v Indiji. Posvetovanje med Cankajškom in angleškim podkraljem v Delhiju je zelo značilno. Toda Cankajškov poskus prepričati Indijce, da se tudi Kitajci bojijo japonske nadohlasti in da je zato v interesu Indijcev zvezati se s Kitajci, je izpodlelel. Kmalu bodo Japonci zasedli birmansko cesto in Cankajšek ter indijski podkralj bosta prisiljena spoznati, da je njuna stvar bila že davno izgubljena.

Tokio, 12. febr. AS. Glavni cesarski stan objavlja, da so japonske skupine izvedle nov napad, da bi strle angleški odpor okoli vodovodov na sredini singapurskega otoka. Poročilo dodaja, da so japonske čete včeraj prodrle globoko do sovražne postojanke s hriba Bukit Timah.

Tokio, 12. febr. as. Znači japonski pomorski kritik Masonari Ito Ito piše, da je poglobitveni pomen padca Singapurja v tem, da Anglija ne bi mogla več groziti s protinapadom s svojimi bojnimi ladjami in velikimi križarkami, ker v ta namen nima več potrebnih oporišč. Nasprotno pa se bo Japonska lahko poslužila Singapurja kot oporišča za svoje oklopnice, ki bodo delovale bodisi v Indijskem morju, bodisi v japonskem morju. Edino veliko oporišče, ki ga ima sedaj Anglija na vzhodu,

Pogreb poslanika Bernarda Attolica

Rim, 12. febr. AS. Včeraj zjutraj so bile pogrebne slovesnosti za poslanika Bernarda Attolica v Jezusovi cerkvi. Slovesnosti so bile veličastne zaradi velikega števila osebno, ki so spoštovanemu, krepostnemu in priljubljenemu poslaniku hoteli izkazati poslednje časti. P. Tacchi Venturi je opravil božjo službo v kapeli Sv. Frančiška Ksaverija, navzoči pa so bili kardinal Maglione, državni tajnik sv. stolice, kardinal Canali, predsednik papeške komisije v vatikanskem mestu, kardinal Tedeschi, predstojnik bazilike Sv. Petra ter kardinal Caccia Dominioni. Navzočni so bili še apostolski nuncij pri Vel. Kralju in Cesarju monsignor Bergoncin Duca, dekan diplomatskega zbora. Posebna mesta so bila določena za zunanega ministra grofa Cia-

na, mojstru ceremonijarju Kraljeve hiše, markizu d'Ajeta in knezu Chigiju, velikemu mojstru malteskega reda. Poleg teh so prišli k pogrebni slovesnosti tudi predsednik senata Suardo, predsednik zbornice taštev in korporacij in minister pravosodja Grandi, predsednik italijanske akademije Federzoni, ministri Bottai, Teruzzi in Riccardi. Ministra za ljudsko prosveto Pavolinija je zastopal šef kabineta Lucciano. Velika je bila udeležba nemških zastopnikov. Hitler, Göring-Ribbentrop, Goebbels in Himmler so poslali posebne vence. Hitlerjev venec je položil na krsto von Mackensen, ki se je s poslanikom pri sv. stolici von Bergenom in vsem diplomatskim osebjem vred udeležil pogrebne svečanosti.

Dr. Göbbels

o utrditvi položaja Italije in Nemčije v svetu

Iz članka dr. Göbbelsa v listu »Das Reich«

Berlin, 12. febr. AS. Prihodnja številka glasila nemškega propagandnega ministrstva, tednika »Das Reich« bo prinesla pomemben sestavek ministra dr. Goebbelsa, ki pravi:

»Če se ozremo na svetovni položaj, zares lahko pravimo, da smo izredno zadovoljni. Čez zimski breg smo že prišli. Lahko, da bo še nekaj viharov, toda ne nevarnih tednov. Sicer pa mraz na Vzhodu sredi februarja ne more več povzročiti škribi kakor v decembru, čeprav je še vedno lahko hudo. Medtem je

naša vojska zmagovito premagala najhujše pre-

skušnje. Angličje pa se ne morejo pohvaliti s čim takim. Prav te dni so izgubili nekaj najvažnejših oporišč svojega cesarstva v vzhodni Aziji, drugo za drugim. Če primerjamo položaj držav Osi v novembru 1941 z današnjim položajem, moramo reči, da se je položaj Nemčije in Italije v svetu danes tako utrdil, da se zdi za prihodnje mesece popolnoma upravičeno sleherni upanje.«

je Aleksandrija v Egiptu, odkoder pa je nemogoče napasti Japonsko.

Bangkok, 12. febr. AS. Iz Rangoona se je izvedelo, da so se veliki japonski oddelki izkrcali severovzhodno od Martabana.

Tokio, 12. febr. AS. Izkrcanje japonskih čet v Makkasarju — pišejo japonski listi — pomeni padec zadnje mogočne nizozemske vojaške postojanke, ki je čuvala del Nizozemske Indije med Javo in Novo Gvinejo. Makkasar omogočuje poleg Kawienga, zadnjega nizozemskega odpornega središča, kontrolo ne samo nad morskimi ožinami, ampak tudi nad celim morjem okoli Jave.

Bangkok, 12. febr. AS. Kakor je izjavil predsednik avstralske vlade Curtin, je v Avstraliji z največjo strogostjo izvedena mobilizacija. Ta korak zahteva po mnenju avstralskih političnih krogov položaj na Tihem morju, ki sili Avstrale k izkoriščanju vseh narodnih razpoložljivih sil.

Prepozno — kakor vedno...

Stockholm, 12. februarja. AS. Tu so zelo ironično omenjali čudno novico, da je na potu ameriška pomoč za Singapur, ki je, kakor je že znano, v japonskih rokah. Kakor poročajo listi, je angleško javno mnenje, ki že ve za usodo Singapurja, z globoko petrostnostjo in zagrenjenostjo poslušalo poročilo o pomoči, ki bi v trenutku, ko je odšla, morala biti že na svojem mestu. Amerikanci so dokazali — pripominjajo v angleških krogih — izredno počasnost v odločitvah zlasti takrat, kadar bi morali poslati vojaštvo v boj proti sovražniku.

Ostanki dr. Todta v Berlinu

Berlin, 12. febr. AS. Včeraj zjutraj so s posebnim vlakom pripeljali v Berlin ostanke telesa ministra dr. Todta, ljubee zbrane in zložene. Minister se je ubil pri žalostni letalski nesreči. Na Anhaltski postaji so ostanke dr. Todta sprejeli številne odlične nemške osebnosti. Minister za ljudsko kulturo in propagando je v sporazumu z načelnikom pisarne v stranki ter z notranjim ministrom zapovedal, da morajo 12. februarja javne

Salazar na obisku v Španiji

Lisbona, 12. februarja. AS. Predsednik portugalske vlade Salazar je včeraj zapustil Lisbono in se odpravil v Španijo, kjer se bo srečal z generalom Franco. Na potovanju ga spremlja portugalski poslanik v Madridu.

Živahna trgovina med Nemčijo in Turčijo

Ankara, 12. febr. AS. Komisija iz zastopnikov različnih ministrstev, ki ureja področnosti za izvedbo trgovinskega sporazuma med Turčijo in Nemčijo, nadaljuje svoje delo in sestavlja seznam cen za blago, ki prihaja v poštev za obe državi. Velike količine nemškega blaga so že prispele v Turčijo, na drugi strani pa je turško blago že na poti preko bolgarsko-turške meje.

Seja madžarske vlade

Budimpešta, 12. februarja. AS. Danes je bila seja madžarske vlade pod predsedstvom Barossyja. Med drugim so na vladni seji določili tudi podrobnosti za bodoče volitve viceregenta.

Novi nemiri v Južni Afriki

Lisbona, 12. febr. AS. Iz Južne Afrike poročajo, da se tam nadaljuje sabotaža. V noč med ponedeljkom in torekom je eksplodiralo na več krajih blizu osrednje ječe Pretorija nekaj nabojev dinamita. Arcaije se povsod nadaljujejo.

Nesreča angleškega letala

Lisbona, 12. febr. AS. Neko angleško vojaško letalo je padlo v londonskem predmestju na neko hišo. Umrla je vsa posadka in pet prebivalcev v hiši. Benin je eksplodiral in zažgal zgradbo, kjer so bili v koncertni dvorani številni godbeniki pri vaji. Gasilci so vse rešili, je pa nekaj ranjenih.

Zatemanitev v Avstraliji

Bangkok, 12. februarja. AS. Iz Melbourneja se je izvedelo, da je avstralska vlada odredila od 11. februarja naprej popolno zatemanitev po celotni avstralski obali in v krajih do 150 km ob obali.

Georges Mandel ni pobegnil

Vichy, 12. februarja. AS. Iz uradnih virov poročajo, da je popolnoma neresnična vest angleške propagande, po kateri naj bi bivši francoski notranji minister Georges Mandel, eden glavnih obožencev v Lyonskem procesu pobegnil iz ječe in se nahaja v Londonu, ker je Mandel še vedno v zaporu.

Maršal Čangkajšek pri angleškem podkralju v Indiji

Saigon, 12. febr. AS. Vrhovni poveljnik kitajske vojske, maršal Čangkajšek, je s 15 častniki iz svojega glavnega stana imel posvetovanja o vojaških in strateških vprašanjih z angleškim podkraljem v Indiji, lordom Lilinghowom ter z novim ameriškim poslanikom v Moskvi Kerrom. Pri sestanku so razpravljali o rastoči japonski nevarnosti za Birma, ki predstavlja dostop v Indijo z vzhoda in o tem, da bi Indija v večji meri sodelovala pri vojni z Japonci. Kitajski zastopniki so odkritosrčno obojale spodbudili angleški poskus, da naj Indija napne svoje vojne sile.

Pravila Pokrajinske zveze delodajalcev

Službeni list za Ljubljansko pokrajino z dne 11. februarja objavlja pravila Pokrajinske zveze delodajalcev Ljubljanske pokrajine, katere je sklenil začasni predsedstveni svet in katere je odobril Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino.

Iz pravil posnemamo, da obsega Pokrajinska zveza delodajalcev 4 stanovska združenja in sicer Združenje industrijev in obrtnikov, Združenje trgovcev, Združenje denarnih in zavarovalnih zavodov ter Združenje kmetovalcev.

Naloge Zveze so vzporediti delovanje včlanjenih združenj in svrhu čim večje enotnosti, varovati skupne gospodarske in stanovske interese, vzdrževati red v včlanjenih združenjih, nadzorovati pravno poslovanje včlanjenih združenj, urejati sindikalno vključitev, prizadevati si za izgladitev nasprotij med posameznimi skupinami delodajalcev, pospeševati osnamljanje ustanov za gospodarsko pomoč itd. ter končno predlagati ali odobravati imenovanja v razne ustanove organe itd.

Organi zveze so: predsednik, svet, izvršilni odbor in nadzorni odbor. Predsednik imenuje Visoki komisar; v primeru odsotnosti ali zadržanosti nadomestila predsednika član izvrš. odbora, ki ga določi predsednik sam. Predsednik vzdržuje stik z Vis. komisariatom, skrbi za proračune Zveze, poda letna poročila o delu zveze, porazdeljuje poose v zvezi, najema osebe, izvršuje v primerih nujnosti posle izvršilnega odbora razen v nekaterih primerih itd.

Zvezni svet tvorijo: predsednik Zveze, predsednik včlanjenih združenj, predsedniki sindikatov, predsednik odbora za obrtništvo in ne več kot 15 voditeljev obrtniških skupin poleg voditeljev pomožnih ustanov. Svet se snide enkrat na leto. Slede podrobni predpisi o poslovanju sveta. Naloga sveta je imenovati člane izvršilnega odbora, odobravati zaključne račune in sklepati o proračunu Zveze tako kot o proračunih združenj, o prispevkih delodajalcev, urejati sindik. vključitev itd.

Izvršilni odbor tvorijo predsednik zveze, predsedniki štirih združenj in drugi 4 člani, od katerih mora biti eden obrtnik. Naloga izvršilnega odbora je sklepati o proračunih in obračunih zveze, nadzorovati pravno poslovanje, sklepati glede oseba zveze, izvrševati funkcije, ki bi mu jih poveril svet, predlagati ali imenovati predstavnik zveze v razne ustanove, v kolikor ni to prepušeno svetu, sklepati o ustanavljanju poverjenstev zveze itd.

Nadzorni odbor je sestavljen iz treh članov

(treh namestnikov), ki opravljajo svojo funkcijo tri leta.

Imenovanje štirih članov izvršilnega odbora, imenovanje članov nadzornega odbora in imenovanje predsednikov včlanjenih združenj se mora predložiti Vis. komisariju v odobritev. Brez te odobritve imenovanje ni veljavno. Če Visoki komisar odobritev prekliče, funkcije prenehajo.

Stanovska združenja so razdeljena na sindikate. V nasprotju s pravili pokrajinske delavske zveze pravil za sindikat ni v pravilih zveze, ker bodo te predpise izdala stanovska združenja, ki pa jih morajo predložiti zvezi v odobritev. Predpisi morajo biti enaki.

Zveza si lahko ustanovi tudi krajevne urade ali poverjenstva.

Nadalje govore pravila o finančnem poslovanju zveze, o dohodkih in izdatkih ter premoženju zveze.

Čl. 23 govori o sklepanju kolektivnih pogodb in pravi doslovno: Zveza je pristojna za sklepanje kolektivnih pogodb in sporazumov za uređitev gospodarskih odnosov, ki zadevajo vse skupine delodajalcev. Pogajanja z ustreznimi odseki ali sindikati Pokr. delavske zveze za sklenitev teh pogodb in sporazumov, ki zadevajo kako izmed združenj Pokr. zveze delodajalcev ali odseka za obrtništvo vodi preds. prizadevanja združenja, oz. odseka za obrtništvo po predhodni pooblastitvi zvez. predsednika, temu mora, če ni določil za podpis, predsednika prizadate organizacije, ta predsednik biti v pomoč pri dokončnem sklepanju pogodb ali sporazumov. — Če se pri sklepanju enotne pogodbe, ki naj bi se uporabljala tako glede industrijske kakor tudi obrtniške skupine, o kakem določilu ne doseže sporazuma, se uporabljajo medtem določbe, glede katerih ni spora in se za sporna določila sklene pozneje dodatna pogodba.

Predsednik zveze lahko zahteva od pristojnih organov včlanjenih združenj odpoklic ali odstavitev od službe tistih njihovih vodij, ki ne opravljajo s potrebno marljivostjo njim zaupanih nalog, ali ki kršijo dolžnosti na tak način, da motijo ali ovirajo redno, uspešno delovanje svojih združenj ali zveze. Če združenje v stvari ničesar ne ukrene, predloži predsednik stvar izvršilnemu odboru, ki o tem dokončno odloči. Kadar gre za vodje, za katerih imenovanje je potrebna odobritev Vis. komisarja, more izvršilni odbor odločiti šele po dobljeni odobritvi Vis. komisarja.

sokega komisariata sporazumno s kmetijsko poskusno postajo v Ljubljani.

Ko se zberejo ter s posebnimi krajevnimi ogledi za vsakega tekmovalca ugotove dejanski podatki o zemljiščih, prigradenih za tekmovalstvo, se mora sestaviti vrstni red tekmovalcev.

Pri sestavitvi vrstnega reda je upoštevati: stopnjo nedofaktnosti po boleznih, zlasti po virusu,

čistost in kakovost posajenih vrst, izvor in vzkaljenost semen, posebno tekmovalčevu skrbnost za pridelavo semenskega krompirja.

Poleg tega se upoštevajo spopolnitve opreme, uvedene v gospodarstvu, zlasti kar se tiče shranjevanja semenskega krompirja.

Člen 4. Če se oskrbujejo zemljišča v delnem kolonatu ali s soudeležbo, mora nagrajeni tekmovalci izplačati kolonom ali soudeležencem sorazmerni del nagrade skladno z razmerjem, ki velja pri tem gospodarstvu za porazdeljevanje pridelkov.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 7. februarja 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Drobne gospodarske

Visoki komisariat je v preteklem letu nadaljeval z delom za pospeševanje živinoreje. S sporazumnim delovanjem kmetijskega oddelka Visokega komisariata in Zveze živinorejskih organizacij je bilo lani za izboljšanje naše govedoreje nabavljeno 59 plemenitih bikov, ki so veljali 289.790 lir. V ta namen je prispeval Visoki komisariat 127.625 lir. Izmed naštetih je bilo za živinorejske zadruge in društva nabavljenih domov 14, v krajih Gornje Adide pa 11, skupno torej 25 bikov. Za obične je bilo kupljenih 34 bikov, razen teh pa je bilo z delno podporo okrajnih kmetijskih odborov od občin nabavljenih še 14 bikov, 11 krav in 8 telic. Po poročilih Zveze živinorejskih organizacij so tudi člani zadrug razumeli svojo nalogo. V minulemu letu so ohranili res veliko dobrih telet za rejo. Telotvornih je bilo 176 bikov in 500 telic, skupno 676 živali. V primeru z letom 1940 rede člani 50 telet več, dasi imamo sedaj 7 organizacij manj kot v letu 1940.

Cenik za govejo klavno živino

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svojo naredbo z dne 19. julija 1941-XIX št. 71, glede na svojo odločbo z dne 21. julija 1941-XIX št. 81 in smatrajoč za potrebno, da se nekoliko spremeni doslej veljavni cenik za govejo klavno živino,

odreja:

Kategorija	Starost	Kakovost	Čista teža v %	Lir za 1 kg žive teže		
				Cenilna vrednost	Državni prispevek	Cena, ki se plača oddaljeniki
Teleta, ki še sesajo		ekstr. I	nad 68	7.50	—	7.50
		II	68—66	7.—	—	7.—
		III	65—60	6.50	—	6.50
Odstavljena teleta, junci in junice	neskopljeni samci do enega leta, skopljeni samci in samice do štirih stalnih sekalec	I. A	nad 53	6.—	1.15	7.15
		I. B	53—49	4.90	1.15	6.05
		II. A	48—46	4.40	0.90	5.30
		II. B	45—44	4.—	0.90	4.90
Voli	skopljeni z več ko štirimi stalnimi sekaleci	I. A	nad 51	5.50	1.15	6.65
		I. B	51—48	4.90	1.15	6.05
		II. A	47—45	4.40	0.90	5.30
		II. B	44—42	4.—	0.90	4.90
Krave	ki so že imele tele in junice z več ko štirimi stalnimi sekaleci	I. A	nad 48	5.—	1.15	6.15
		I. B	48—46	4.15	1.15	5.30
		II. A	45—43	3.90	0.90	4.80
		II. B	42—40	3.70	0.90	4.60
		III. A	39—35	3.05	0.60	3.65
		III. B	pod 35	2.50	0.60	3.10
Bikei in biki	več ko eno leto stari	I. A	nad 54	5.50	1.15	6.65
		I. B	54—51	4.55	1.15	5.65
		II. A	50—48	4.10	0.90	5.—
		II. B	47—45	3.90	0.90	4.80
		III.	44—38	3.20	0.60	3.80

Za živali, ki se priženejo na dogone prenakrmjene in prenapoljene, določi komisija odbitek po svojem nepriznivnem preudarku.

Čista teža goved, razen sesajočih telet.

Razumeti je razmerje med mrtvo in živo težo živali. Z mrtvo težo se razume teža zaklane živali potem ko so se odvzeli kri in naslednji deli: koža, drob in organi trebušne in prsne dupline, vstevši ledvice s pripadajočimi maščobnimi deli; mrežasti del prepone, pustivši pa kite in mesnate njegove dele; glava, odsekana pri prvem vretencu; spodnje noge, odrezane pri pogačnem členu; zadnje noge,

Clen 1. Goveja klavna živino se mora ocenjevati po priloženem ceniku, vendar pa ne da bi se zaradi tega količkej spremenile cene govejega mesa.

Clen 2. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino Ljubljana dne 7. februarja 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

odrezane pri podkolencu; vimena s pripadajočimi maščobnimi deli; zunanja spolovila s pripadajočo maščobo.

Čista teža sesajočih telet.

Razumeti je razmerje med mrtvo in živo težo. Z mrtvo težo se razume teža zaklane živali potem, ko so se odvzeli kri in naslednji deli: glava, ki se mora odsekati pri prvem vretencu; noge, odrezane pri pogačnem členu in podkolencu; drob in organi prsne in trebušne dupline, izvzemši samo ledvice s pripadajočo maščobo, ki spadajo k mrtvi teži. Določeno je, da spala koža k mrtvi teži.

Iz Srbije

Kraljevo postalo mesto. Na zadnji seji občinskega odbora v Kraljevu je bil sprejet sklep, da se Kraljevo zopet proglasi za mesto. Svoj sklep utemeljuje občinski odbor z dejstvom, da je Kraljevo po novi administrativni razdelitvi Srbije postalo tudi sedež kraljevskega okrožja.

Ustanavljanje podružnic Srbske narodne banke. Srbska narodna banka namerava v vseh okrožnih mestih ustanoviti svoje podružnice, v koliko seveda še ne obstajajo. Podružnico te banke so prejšnji teden ustanovili tudi v Kraljevu.

Filatelistična in numizmatična zveza v Veliki Kikindi. Banatsko mesto Velika Kikinda je imela že več let svoj filatelistični in numizmatični klub. Vojaško poveljstvo je sedaj obema društvoma dovolilo, da lahko še naprej razvijata svojo delavnost. Oba kluba sta imela pred kratkim občne zbornice, na katerem so člani obeh klubov sklenili ustanoviti v Veliki Kikindi filatelistično in numizmatično zvezo za vse filateliste in numizmatične klube v Banatu.

Privatni izpiti v srbskih srednjih šolah. — Srbski prosvetni minister je izdal naredbo o polaganju privatnih izpitov v tem šolskem letu. Po tej naredbi bodo privatni izpiti na srbskih srednjih šolah samo še ta mesec. Meseca junija teh izpitov ne bo.

Občni zbor Delavske zbornice v Belgradu. Prejšnji teden je imela v Belgradu občni zbor tamošnja Delavska zbornica. Vodil ga je predsednik zbornice Dragan Dodoš, ki je dal na občnem zboru tudi poročilo o delovanju te delavske ustanove. Njegovo poročilo je bilo soglasno odobreno, nakar je bil izvoljen za tajnika Delavske zbornice inž. Milosav Vasiljevič, bivši komisar ministrstva za narodno gospodarstvo.

Iz Hrvatske

Nastop službe novega hrvatskega poslanika v Romuniji. Poročali smo že, da je Poglavljen imenoval bivšega hrvatskega poslanika v Berlinu, poznega vseučiliškega profesorja na zagrebaški medicinski fakulteti, dr. Benzona, za novega hrvatskega poslanika na romunskem dvoru. Dr. Benzon je sedaj svoje službeno mesto že nastopil ter je izročil poverljive listine romunskemu kralju Mihailu. V pozdravnih govorih sta romunski kralj in hrvatski poslanik poudarjala misel, da se obe državi sedaj v družbi sil osi borita proti boljševizmu in da hočeta svoje nacionalne pravice zagotoviti s skupnimi žrtvami.

Letni občni zbor Združenja hrvatskih zdravnikov. Hrvatski zdravniki, včlanjeni v svoji stanovski organizaciji, so imeli pred dnevi letni občni zbor, na katerega je prišel tudi minister za narodno zdravje dr. Petrič. Minister je v svojem pozdravnem govoru poudarjal, da je sedanja hrvatska državna uprava zatekla ob ustanovitvi države na svojem področju samo 1500 zdravnikov, kar je izredno malo. Zato bo ministrstvo za narodno zdravje z vsemi sredstvi podpiralo nadarjeno mladino, da se bo lahko posvečala študiju medicine.

Ureditelj tujkega prometa med Hrvatsko in Nemčijo. Med hrvatsko in nemško vlado je dosežen sporazum o ureditvi tujkega prometa med obema državama. Po tem dogovoru lahko vzame s seboj vsaka oseba, ki stalno biva na področju sedanje hrvatske države pri potovanju v Nemčijo do 500 mark nemškega denarja. Potovanje je pa dovoljeno samo enkrat na mesec.

Nov poslanik na Hrvatskem. Bivši državni tajnik za propagando Miljković, je bil te dni imenovan za izrednega inopolnočnega ministra ter dodeljen na službo v zunanje ministrstvo.

Zveze med Anglijo in Rusijo v Aziji

Spletke za Dardanele, Perzijo, Indijo in Kitajsko

(Konec.)

To se je videlo ob koncu 1897 in ob začetku 1898, ko je Kitajski zaprosila za posojilo v Rusiji in v Angliji, seveda pa je pri tem upala, da bo posojilo dobila pod čimbolj ugodnimi pogoji. Obe državi sta stavili svoje pogoje: Rusija je v svoje vključila koncesije za železnico in industrijska podjetja v Mandžuriji in za zgradbo pristanišča ob Rumenem morju, kamor bi imele dostop ruske ladje, Anglija pa je v svojih pogojih zahtevala, da ne sme Kitajska doline ob reki Jangce nikomur odstopiti in da mora Talienwan postati svobodno pristanišče. Če se pa upošteva, da je to pristanišče edino, kamor bi se lahko iztekala ruska železniška proga v Mandžuriji, se bo razumel je pomen angleških pogojev. V Londonu niso bili proti temu, da bi Rusija dobila pristanišče, niso pa hoteli, da bi to pristanišče bilo odprto za trgovino. Rusija pa je vztrajala pri svojih pogojih. Tedaj je angleška vlada sklenila pogajati se neposredno z vlado v Petrogradu. Salisbury je dne 17. januarja dal vprašati ruskega državnika Witteja, »če bi bilo mogoče doseči, da bi Anglija in Rusija sodelovali na Kitajskem. Naše koristi si niso ravno v nasprotju, pač pa si sami med seboj lahko mnogo škodujemo. Zato bi bil sporazum bolj na mestu. Mi bi bili pripravljeni podpirati ruske trgovske cilje na severu, če bi bili prepričani, da bo Rusija sodelovala z nami.« V Petrogradu so angleški korak razlagali kot vabilo, da naj se prične razprava o območju vplivov in so brez vsega drugega izjavili, da zahteva Rusija tisto območje, ki dejansko obsega ves severni del Kitajske od Tiencina do Pekinga in od Pekinga do Mandžurije. Angleški predlogi pa so bili precej drugačni in jih je Salisbury 25. januarja takole razložil: »Naša zamisel pa je bila tale: Kitajsko in turško cesarstvo sta tako šibki, da ju pri vseh vprašanjih vodijo nasveti drugih držav. Nasveti Rusije in Anglije pa so si vedno v nasprotju in ti nasveti se med seboj bolj pogosto nevtralizirajo kakor pa bi to zahtevalo resnično nasprotje koristi. Ta dejanski stan pa se najbolj ne bo zboljšal, pač pa se bo poslabšal. Da bi

zmanjšali ali pa odstranili to zlo, smo mislili, da bi sporazum z Rusijo bil koristen obema narodoma. Mi ne mislimo slabiti ali pa kršiti obstoječe pravice. Ne bomo pristali na to, da bi kdor koli kršil obstoječe pogodbe ali pa da bi kdo kršil nedotakljivost sedanjega kitajskega ali turškega cesarstva. Ta dva pogoja sta za nas življenjske važnosti. Ne želimo delitve ozemlja, pač pa želimo razdelitev premoči. Jasno je, da so na Kitajskem in v Turčiji obsežna območja, ki zanimajo bolj Rusijo kot Anglijo in obratno. Jaz mislim, da turško področje okoli Črnega morja z dolino Evfrata do Bagdada bolj zanima Rusijo kakor pa Anglijo, turška Afrika, Arabija in dolina Evfrata z Bagdadom pa zanimajo bolj Anglijo kakor pa Rusijo. Nekaj podobnega je na Kitajskem z dolinama Hoanghoja in Jangceja. Sporazum bi bil mogoč, če se upoštevajo območja, ki jih imata obe strani v določenih območjih podpirati. Prav nič si ne zakrivam, da so težave velike. Ali so nepremagljive?

Salisbury je tedaj izjavil, da je pripravljen točno določiti »vplivna območja«, vendar pod pogojem, da ne bi nikdo kršil pravic in obstoječih pogodb in da se nihče ne bi dotaknil nedotakljivosti Kitajske in Turčije in da bi sporazum zajemal vse bližnji in daljni vzhod. Po angleškem naziranj bi sleherni država morala imeti vse gospodarske pravice v lastnem območju, svobodna trgovina pa bi se naj razvijala z vsemi območji. Rusko naziranje pa je bilo popolnoma drugačno. Rusija je hotela, da naj bodo »vplivna območja« popolnoma točno določena in v tem območju bi morala Rusija imeti popolno svobodo. Prav tako Rusija tedaj ni hotela načenjati turškega vprašanja. Ker pa je Rusija tedaj čutila, da je dovolj močna, je dne 3. marca 1898 zahtevala od Kitajske, da ji mora dati v najem polotok Liaotung s pristaniščema Talienwan in Port Artur. Tako je Rusija odklonila sporazum z Anglijo in istočasno grozila kitajski neodvisnosti, ko je hotela zagospodariti prometnim zvezam na severnem delu Kitajske.

Za Anglijo pa je bila to prevelika nevarnost in udarec prehud. Anglija je proti Rusiji zastoj iskala pomoči na Japonskem, v Združenih državah in v Nemčiji. Zaenkrat se je zadovoljila samo s tem, da je zasedla Wei-hai-wei, ki je na severni obali Santunga, in sicer nasproti Port Arturja. Sicer pa največja nevarnost še ni bila pred durmi in Anglija je morala misliti na krizo v Južni

Afriki. V Angliji so še upali, da bodo lahko sklenili toliko zaželeni sporazum o dolini reke Jangce. Sporazum o tem je bil resnično sklenjen dne 28. aprila 1899. Ta sporazum je razdelil vplivna območja za zgradbo železniških prog. Anglija je dobila koncesije v dolini reke Jangce, Rusija pa v pokrajinah severno od velikega kitajskega zidu. Urejeno ni bilo samo še vprašanje o odprtih vratih.

Istega leta se je Anglija zapletla v vojno v Južni Afriki. Seveda je Rusija sklenila izrabiti priliko in 17. decembra 1899 je car pisal kraljici Viktoriji, da »nikakor ne mara izrabljati težav, v katerih je Anglija«. Vendar pa je isti car 21. oktobra zapisal: »Nisem ošaben, vendar pa mi zelo prija, če pomislim, da je izid vojne v Južni Afriki popolnoma odvisen od mene. Razlogi za to pa so popolnoma priprosti. Zadostovalo bi, da bi dal brzojavni ukaz za mobilizacijo čet v Turkestanu in jih poslal na mejo. V tem je bistvo! Tega nobeno brodoge na svetu, pa naj bo še tako močno, ne bi moglo preprečiti in Anglija bi bila zadeta na najbolj ranljivi točki. Toda čas za to še ni prišel. Nismo še dovolj pripravljeni za resen nastop, predvsem zaradi tega, ker Turkestan še ni povezan na Rusijo z železniško prog.« Istega mnenja so bili tudi carjevi ministri in zato je ruska nemoč dovolila Angliji brez velikih žrtv dobiti vojno v Južni Afriki.

Rusko prodiranje v Mandžurijo se je nadaljevalo po vojni v Južni Afriki. Anglija se je temu uprla tako, da se je zvezala z Japonsko. To je bil dogodek zgodovinskega pomena, ki mu je bilo usojeno, da je temeljito spremenil položaj, ko je izbruhnila vojna med Rusijo in Japonsko. Ta zveza je japonski vcepila zavest, da ima proti sebi Rusijo, ki je osamljena in zato je Japonska menila, da lahko izrove in premaga ruskega velikan. Poraz ruskega brodoge in ruske vojske je temeljito vplival na potek nadaljnjih dogodkov. Rusija se je morala umakniti z Daljnega vzhoda in skleniti z Anglijo sporazum, ki ga je tolikokrat odklonila.

Toda ta sporazum, ki je bil sklenjen 30. avgusta 1907, je samo omejeval pravice in območja, ki sta jih že imeli obe velisili, in ni prisojal nobenega novega ozemlja niti na Kitajskem, niti v Turčiji. Vsekarer je bila tekma med Anglijo in Rusijo v Aziji končana, oziroma skoraj končana.

Varujmo otroka jetike!

Naš zadnji članek o delu protituberkuloznega dispanzerja v Ljubljani moramo izpopolniti še z nekaterimi zanimivimi podatki o tistem delu, ki je posvečen izključno skrbi za otroke, da se ne bi nalezili jetike ali okužili z bacili tuberkuloze. To je prav za prav prva skrb dispanzerja, namreč, da varuje mladino pred okužitvijo, zakaj je tako dobi vsa protijetična borba več smisel. To delo pa mora biti tako zdravstveno, kakor tudi socialno. Poleg tega, da se mora ogroženi otrok izolirati od okužene okolice, mu je treba preskrbeti tudi dovolj zdrave in tečne hrane ter primerne oskrbe. To je seveda združeno s precejšnjimi težavami, ki jih morajo voditelji dispanzerja g. dr. Josip Prodan in tri zaščitne sestre vedno premagovati. Ako je otrok pristojen v ljubljansko mestno občino, potem poskrbi zanj mestni socialni urad, ki ima poleg skrbstva za stare onemogle ter za delavstvo tudi posebne postavke v proračunu za mladinsko skrbstvo, ako pa je otrok pristojen kam drugam, je treba prositi pomoči na Visokem komisariatu, pri raznih dobroteljskih društvih, kakor Vincencijevi in Elizabetni konferenci in končno pri pristojnih občinah samih, ki pa so v večini primerov revne in ne zmorejo teh stroškov.

Katere bolezni pobirajo Ljubljancane

Lani je v Ljubljani umrlo 1137 Ljubljancanov, in sicer 509 moških in 528 žensk. V zadnjih letih je umrljivost nekoliko narasla in je v primeri z letom 1938 umrl lani na tisoč Ljubljancanov eden več kakor leta 1938. Vzroki smrti so poučini že zaradi tega, ker pokažejo najbolj razširjene in splošne bolezni. Največ Ljubljancanov je umrlo zaradi ostrelosti, namreč 184. Kot prvo pravo bolezen, ki pobira v splošnem tudi bolj priletne, moramo smatrati bolezni srca in ožilja, ki so po številu umrlih najbolj razširjene. Za temi je umrlo 127 Ljubljancanov. Že nekaj let opažamo, da je vedno več rakastih obolenj in raznih novotvorb. Te vrste bolezni pridejo takoj za boleznimi srca in ožilja. Pobrle so lani 127 Ljubljancanov. Na četrtem mestu so živčne in duševne bolezni s 111 umrlih. Nato slede bolezni prebavnih organov s 86 smrtnimi primeri. Šele na šestem mestu je jetika, ki je skrajšala življenje 81. Nato slede bolezni dihal s 73 in smrtni nezgode s 50 primeri. Bolezni novorojenčkov so končale 47 mladih življenj.

V zadnjih desetih letih je dispanzer tako izoliral 350 otrok, po večini takih družin, kjer je vsaj eden, če ne več družinskih članov bolnih za jetiko, po navadi odprto, ter je otrok neposredno ogrožen. Take otroke oddaja dispanzer in sicer dojenčke v dečji dom ali podobne ustanove, otroke v predšolski in medšolski dobi pa v razna zavetišča, v domove ali na rejo zanesljivim rejnicam. Pogosto nimajo otroci — kakor sicer tudi odrasli oskrbovanci — niti obnove, niti obleke, ne perila, ne drugega potrebnega ter jim mora dispanzer oskrbeti vse sam. Povprečni oskrbovalni stroški so za otroka znašali poprej mesečno 250 dinarjev ter so bili otroci kar dobro oskrbljeni ter so se lepo in v zdravju razvijali, sedaj pa so stroški povprečno okoli 200 lir. Vendar so v zadnjem času nastale zlasti težave preskrbe z mlekom in rejnice zaradi tega le nerade sprejemajo otroke v rejo. Vendar pa dispanzer še kar srečno premaguje, da jih bo tudi v bodoče, zlasti ker kažejo oblasti, zlasti Visoki komisariat za njegovo delo prav znatno razumevanje ter je upati, da se bo delokrog in pa možnost nadaljnjega razvoja dela dispanzerja še povečala.

Kako pobira smrt Ljubljancane glede na starostno dobo, vidimo lahko iz pregleda. Ta ugotovitev je važna zlasti zato, ker mnogi mislijo, da ljubljansko vreme ni kaj prida in da zlasti megla hudo škoduje zdravju. In vendar je lani umrlo polovico vseh Ljubljancanov šele v starosti od 60. leta naprej. Med 1037 umrlih jih je bilo starih od 61 do 70 let 181, od 71 do 80 227 in še starejših 110, torej skupno 528. Znatno umrljivost najdemo še pri novorojenčkih do prvega leta, katerih je lani umrlo 94 in pri letnikih od 46. do 50. leta, katerih je umrlo 49, in pri letnikih od 51. do 55. leta, katerih je umrlo 64, ter pri letnikih od 56. do 60. leta, katerih je umrlo 80. Za druge letnike se suče umrljivost približno med desetimi in tridesetimi. Te ugodne številke dokazujejo, da poleg ugodnih zdravstvenih razmer tudi zdravstvena služba v Ljubljani odlično deluje v korist prebivalstva.

NAROČAJTE »SLOVENE«

Cerknica, 9. februarja.

Svečeniška prerokba o še hudi zimi se je popoluoma uresničila. Dobili smo spet nov sneg, tako da ga imamo že skoraj 1 meter. Sneži pa še kar naprej. Huda kraška burja je napravila velikanske snežne zamete. O pravi hudih poročajo tudi z Blok. Avtobus na progi Rakek—Stari trg, zaradi silnih zametov in snega ne vozi več. Škoda, ki jo je napravil letošnji sneg in mraz, je neprecenljiva.

Huda zima pa je zahtevala tudi smrtno žrtev. K posestniku Caermannu je v soboto prišla slaboumna beračica. Čeprav so jo domači silili, naj ostane pri njih čez noč, je reval v mraku odšla. Ko pa je šel zjutraj domači hlapec na kozolec po seno, je pod kozolcem našel beračico zmrznjeno. Baje se je pod kozolcem najedla tudi zmrznjene repe. Siroto so pokopali na cerkniškem pokopališču.

Stična, 11. febr.

Tu v Stični je do 10. t. m. padlo 93 cm snega. Tega dne zjutraj ob osmih je kazal termometer — 4° C mraza, popoldne pa že +2° C toplote. Največ mraza je bilo tu — 23° C. Danes je jasno.

Tečaj za učiteljice — nadzornice otroških kolonij

Visoki komisariat je odločil, da se organizirajo v prihodnjih poletnih poletnih kolonij, ki bi morale sprejeti okoli 5.000 otrok obojega spola iz Ljubljanske pokrajine.

Za pripravo potrebnega vodstvenega osebja se osnuje poseben tečaj, ki se ga bodo mogle udeležiti vse slovenske ljudske in meščanskošolske učiteljice, bivajoče v Ljubljani, tudi tiste, ki niso v službi, ter gojenke petega letnika učiteljic.

Tečaj bo trajal 3 mesece, tedensko bosta dve predavanji, a poverjen je GILL-u in se bo pričel 10. marca t. l.

Ob zaključku tečaja bodo prejele obiskovalke izpričevalo za nadziralke kolonij. Ta naslov daje obenem prednost pri namestitvah za učiteljice v ljudskih in meščanskih šolah v prihodnjem šolskem letu.

Priizdane osebe naj predložijo svoje prošnje do konca tega meseca IV. oddelku Visokega komisariata.

Slikarja, posebno Drago, sta izrazita razumarska človeka. Zato je bila njuna nova umetnostna pot že od početka zgrajena na literarno izdelanem programu. Povratek k vsebini, snovna naslonitev na domačo zemljo, zlasti na delo našega kmeta in delavca. Program, ki je gotovo lep, pravilen in ga kaže podpisati kakor se pravi: z obema rokama. Toda med razumom, voljo in umetnostnim ustvarjanjem je prepada, ki ga ne more premostiti noben, še tako popoln program. Kajti program ni, da bi ga napisal literat in bi ga potem slikar prevzel, marveč izvira pravi načrt iz globlin človekovega razpoloženja in je torej že rezultat ustvarjalčeve duhovne zavesti. Kdo bo dejal: Dokaži, da brata

Drago Vidmar: Pokrajina ob Sori.

† Duh. svetnik župnik Vaclav Čeh

Na Frankolovem pri Celju je zatisnil svoje trudne oči 76letni duh. svetnik in župnik g. Vaclav Čeh, dolgoletni duhovni pastir župnije sv. Jožefa. Nad 20 let je bil svojim faranom dober oče in svetovalec, zato pa so ga Frankolčani globoko spoštovali in ljubili. Trda je bila njegova zemlja, ki jo je sam obdeloval, stisnjena med brein šel s tem ljudstvom. Zamolklo je udarjala rjavoredeča ilovica na pokojnikovo krsto iz rok njegovih svivolasiš sobratov in njegovih župljanov, ki so ob tej hridki uri zgubili edino tolažbo, svojega duhovnika, potočili so zadnje solze ob njegovem grobu s prišego živeti po njegovih naukih, saj to jim je ostala edina oporoka. Po njegovem trudu sta se zasvetili krasna Gorka, podružnična cerkev sv. Trojice, božja pot, in velika župnijska cerkev sv. Jožefa, kateri obe je prenovil, po njegovi zaslugi vabijo novi zvono in obel cerkvah Frankolčane v hiši božji.

Časten spomin vzornemu duhovniku!

Stan Laurel in Oliver Hardy najpopularnejša komika v duhoviti moderni burki

Leleča trdnjava

V ostalih vl.: Jean Parker, Reginald Gardiner
Kino Matica, telefon 22-41
Predstave ob 14.30

Zastopnik državnega upravitelja na Madžarskem

Radi starosti sedanjega madžarskega državnega upravitelja regenta Horthyja, nameravajo na Madžarskem v začetku prihodnjega tedna predložiti parlamentu zakonsko osnovo, s katero bodo rešili vprašanje njegovega zastopstva za slučaj popolne onemoglosti ali smrti. Za omenjeni zakonski osnutek se vsa politična javnost zelo zanima.

Ljubljanski starinarji v novih časih

Ljubljana, februarja 1942.

Na Grudnovem nabrežju si še pred nekaj tedni, ko je bilo še suho vreme, brez snega, mogli videti svojevrstno razstavo, kakršne druge ne vidiš v Ljubljani zlepa. Kar po nabrežju so bili postavljeni stoli, mize in naslanjači, na njih pa se je razčela obleka vsake vrste, sicer čedno oprana, toda vsak je mogel opaziti, da je stara, že odložena, sem in tja kak kos celo škrobno zakrpan. To je kraj ljubljanskih trgovcev s starino in taka razstava se bo zopet ponovila in bo trajala, dokler bo suho vreme, zakaj zrak je najboljšo sredstvo proti molum.

Uvedba nakaznic za oblačila jim je prinesla nekaj, česar so si želeli že dolgo. V uredbi je izrecno naglašeno, da smejo s staro obleko kupčevati samo za to koncesionirani trgovci, to pa so v Ljubljani samo oni, starinarji na Grudnovem nabrežju! Le še kakih šest, sedem jih je sedaj tam, nekateri med njimi imajo na drugi strani hiš, na Starem trgu prav čedne in imenitne trgovine z novimi stvarmi. Marsikateri trgovec je že izšel iz vrst teh štacurčev, ki so nekoč, pred desetletji imeli v zakupu tudi Florijansko ulico.

Sedaj so razstave stare obleke v notranjosti lokalov. Lepo razvrščene obleke vse tu, skoraj tako je tu, kakor v pravih modnih trgovinah. Vsak kos obleke ima svojo zgodovino. Tako bi vedel lep kozuh s krasnim ovratnikom kaj zanimivega povedati, zakaj je tako hitro premenjal lastnika: nemara smrt, nemara trenutna denarna zadrega, pomanjkanje v družini ali pa je bil podarjen od kakšnega premožnega gospoda siromaku, ki ga je za nekaj lir prodal naprej, dokler ni prišel sem. In oni oguljeni suknjiči, ali ni nemara bil nekoč zadnje premoženje reveža, ki ga je v stiski dal za nekaj grošev? Tudi obleke imajo svoja pota!

Le malo jih pride neposredno prodajat sem odložene obleke. Po večini opravijo to posredovalci. Kdo pa jih kupuje? Delavci, dijaki, nižji nastavljeni, saj cene niti niso pretirane! In kar je glavno: tu je vse brez oblačilne izkaznice, zato zavije sem tudi marsikateri do-

Vodnik naših dni

Tretji prvi petek velikih vsenarodnih pobožnosti je za nami. Kdor je ta petek šel v cerkve, je videl v jutranjih urah, ponekod pa vse dopoldne čudovite prizore goreče pobožnosti v zadostevanju presv. Sreca Jezusovemu. Ponekod so se duhovniki pri obhajanju morali izmenjavati, tako dolgo so trajala obhajila. Ti soči in tisoči in če vzamemo vse cerkve po naši deželi, potem desetisoči in desetisoči so pristopali k mizam, kjer jim je bil podeljen kruh življenja.

Prepričani smo, da tudi oni, ki niso mogli ali niso hoteli prejeti sv. obhajila, pa ki so opazovali ta petek to veliko vnuemo tisočev in desetisočev Slovencev, niso mogli in ne bi mogli drugega, kakor v vsej svoji malovernosti, kljub vsemu, častiti največjo katoliško skrivnost, versko resnico o obhajilu, ki iz vseh vernikov dela eno samo telo. Da bi mogla ta skrivnost ganiti pri prihodnjem prvem petku vse one, ki se teh vsenarodnih pobožnosti še ne udeležujejo!

Kakšna mogočna množica ljudi bi to bila, če bi se slovesnost prvega petka opravila za ves narod na enem samem kraju! Desetisoči in desetisoči bi šli v stotisoče, kajti čudovita poročila pravijo, da se je v nekaterih župnijah odzvalo tudi dve tretjini vseh faranov. To je čudovito katoliško pričevanje našega naroda ne glede na čas, ne glede na kakršne koli ovire, ne glede na to, da je treba čuvati tudi domače in da vsi naenkrat ne morejo v cerkev. Kakšen vzpodbuden primer v današnjem času, ko se svet zvija v svojih lastnih zablodah, je zgled našega naroda v teh pobožnostih!

Ali nismo upravičeni vzvikati že danes, da bodo te vsenarodne pobožnosti, ki so največje in najpomembnejše, katere je naš narod kdaj doživljal, z zlatimi črkami zapisane v naši zgodovini, zapisane z lepimi besedami, ki bodo orisale vso gorečnost tudi, vso njihovo požrtvovalnost, vso njihovo dobro voljo, vso pripravljenost pobožnosti sebe in svoje okolje, tako kot to želi božje Srce, ki naj spozna vrednost nas vseh za svoje usmiljenje. Pa ne bo samo to zapisano v zgodovini našega naroda; zapisane bodo tudi številke, ki bodo povedale, da se je v posameznih farah udeležilo teh pobožnosti toliko in toliko ljudi. Vse te številke skupaj bodo povedale ono število naroda, zaradi katere Bog nas ni zavrgel, kakor se je to zgodilo s Sodomo in Gomoro. — Vse te številke bodo v ponos in vzpodbudo znanem, da bodo pogumno vztrajali na poti prave katoliške vere!

Stoletnica plzenskega piva

Pred 100 leti je prišel v Prizren prvi bavarski pivovar. Svetovno znano »plzenjsko pivo« torej ni, česar mnogi ne vedo, češkega, ampak je bavarskega izvora. Res je imelo mesto Plzen, kot večina čeških mest, že od vseh začetkov pravico variti pivo, toda pivo drugih mest je bilo boljše in bolj zaželeno. V začetku 19. stoletja so se v Plzinju pojavile težkoče, ki so dale povod, da so v Plzinju ustanovili po vsem svetu slovečo »pristno plzenjsko pivovarno«. Neki plzenjski občinski svetnik se je odpravil v Monakovo, da bi si ondi ogledal večje pivovarne in bi najel kakega zmožnega bavarskega pivovarnarja. Spoukladi leta 1842. se je preselil v Plzen prvi bavarski pivovar, Josef Groll iz Wilshofena pri Požunu. S seboj je privedel dva pom. nika, ki so jima sledili še številni drugi bavarski delavci te stroke. V novembru 1842 so nastavili prvi sodček plzenjskega piva, ki je žel odlično pohvalo vseh pivcev. Ko se je Groll leta 1845. poslovil od Plzinja, je postal njegov naslednik Sebastian Baumgärtner z Bavarskega. Ko je leta 1850. odšel iz Plzinja, je prevzel pivovarno Jakob Blöchl, stari Grollov pomočnik. Groll in Blöchl sta prava začelnika izvrstnega, po vsem svetu slovečega plzenjskega piva.

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«

Škodljiva. Slikarja imata za tak način upodabljanja literarno opravičilo. V intervjuju (»Jutro«) pravi eden od njiju: Človeka pojmujem statično, naravo pa dramatično. Uspeh takega pojmovanja je viden, literarno, razumarsko in programsko je zanimiv, umetnostno pa absoluten nonsens. Ker je v delu bratov Vidmarjev občino zaznaven vpliv Franceta Miheličiča, bi mogel prav delo tega umetnika, ki je vsebinsko in snovno sorodno njuni umetnosti, pritegniti v primerjavo. Da si bomo na jasnem: bratoma ne zamerjam Miheličičevega vpliva. Nasprotno! Je dokaz njunega resnega, odkritosrčnega pojmovanja umetnostnega poetika — slikarja sta instinktivno začutila, da je to, kar ona dva že leta dolgo iščeta, našel v sočasni obliki nekdo drug — je pa tudi dokaz za dokumentarno vrednost Miheličičeve umetnosti same. Kako je z Miheličičevo umetnostjo? Je literatura? Absolutno ne! Miheličičeva umetnost je zrasla do današnje oblike popolnoma organsko in podzavesno. Vključ študiju stare umetnosti in Brueghla ali kogar že hočete. Njegov realizem je dograjen in počiva v izrednem poznavanju forme, anatomije in drugih slikarskih veščin. Vsebinska njegovega dela je zlita z obliko v eno samo celoto in prosva skozi njegovo slikarstvo, samo toliko, kolikor ji umetnik s tenkim umetnostnim občutjem sam dovoli. Naposled pa — ne moremo do zadnje skrivnosti — obstaja razlika v potenciali umetnikov. Poglejmo Miheličičovo krajino! (prim. na zadnji razstavi »Ciganec«). Zamolkli toni drevja, nevtralnno ozadje neba, vse pretehtano in zgrajeno do zadnje potankosti! Človeško bitje, ki se je znašlo v tem delu narave, se staplja z naravo v eno samo celoto, polno občutja. Kaj družu vso to estetsko stavbo v harmonično enoto? Umetnikova osebnost, ki je literarno nerazložljiva, je pa enkratna in se nikoli ponoviti ne da. Primerjajmo krajino Draga Vidmarja! Drevesni sok je iztekel iz listja, ostala je oblika, figure so okrepenele v »brezdelju«, ostala je le oblika in občutje? Vključ

KULTURNI OBZORNIK

Razstava bratov Vidmarjev

V Galeriji Obersnel razstavlja skupino olinatih podob (30) slikarja brata Drago in Nando Vidmar. Več podatkov o njunem življenju, šolanju, vzorih in bojih je bilo objavljenih v dnevnem časopisu, tako da sta oba razstavljalca občinstvu itak dobro znana. Slikarja izhajata iz poveljnega ekspresionističnega, umetnostnega rodu in vsilijo njihova mladostna dela v Narodni galeriji.

Slikarja sta zgodaj zapustila ekspresionistično umetnost, tako se vsaj trdi, in si skušala osvojiti umetnostni svet na lastno pest mimo patentiranega strujarstva. To je bilo pogumno dejanje, posebno če pomislimo, da je za prvim opojem mladostnega dela — ki je kvalitativno pomembno in zanimivo — prišlo suho iztrezjenje in pot za neznanim ciljem. Z umetnostjo je križ, menjati jo kakor obleko, se ne da in ne sme, si ekspresionist po razpoloženju ali nisi, dati temu slovo, da se okleneš novega, pomeni modo. To pišem zaradi tega, ker je v umetnosti obeh slikarjev, v kljub zavestnemu odklanjanju polpreteklosti, še vedno ostalo dovolj izraznih prvin, ki pričajo o razvoju in neznani sili, ki veže pripadnike ene umetnostne generacije v neko skupnost.

Brata Vidmarja sta resna delavca in, ko je že padla beseda, sta jo vzela do poslednje črke dosledno. Minila so leta, preden sta pokazala občinstvu svojo na novih tleh grajeno umetnost. Če se ne motim, je pričujoča razstava šele tretja po številu, vsaj v večjem obsegu, izza njune secesije. Ta njihov način borbe za dobro umetnost je simpatičen in kaže silno voljo in izredno vztrajnost. Kako pa je s kvaliteto njune umetnosti, si bomo ogledali v naslednjih ysticah.

Drobne novice

Koledar

Petek, 13. februarja: Katarina Rič, devica; Gregor II. papež; Agab, prerok; Fuska, devica in mučenica; Polievt, mučenec.

Sobota, 14. februarja: Valentin, mučenec; Iva, Valoa, sveta žena in ustanoviteljica reda; Vital, mučenec; Antonin, opat; Felikula, mučenica.

Novi grobovi

† Smrt mladega fanta. Iz Cerknice: Komaj smo se potolazili po smrti našega prijatelja Ionea Rožanca, že je smrt, ravno ob drugi sedmini, spet posegla v naše vrste in nam iztrgala povsod tako priljubljenega, vedno smejočega se in šegavega prijatelja Jožeta Meleta ali p. d. Primarjevega. 30 let mu je dala doživeti božja Previdnost. Kolikokrat smo ga gledali na prosvetnem odru! Več let je s svojim tenorjem sodeloval pri cerkvenem pevskem zboru in tudi aktiven član cerkniške gasilske godbe je bil. Toda jetika, ki nam je pobrala že toliko mladih, idealnih fantov, tudi njemu ni prizanesla. Položila ga je v posteljo, kjer je hiral, vendar z globoko vero, da bo še ozdravel. Božji računi pa so bili drugačni. V najlepših fantovskih letih ga je Bog rešil vsega trpljenja in poklical k sebi.

Naj mu bo Gospod usmiljen Sodnik! Domačim pa izrekamo globoko sožalje.

Sprememba straže pri Fašistični zvezi

V telovadnici Gilla, ki je bila polna črnih sraj, skvadristov in fašistov, je bila davi slovesna izmenjava poslov pri Fašistični zvezi v Ljubljani. Navzoč je bil inspektor PNF, nar. svetnik Davido Fossa, Svečanosti so se udeležili tudi poveljnik armadnega zbora, poveljnik divizije, poveljnik ljubljanske posadke in vsi prvaki kot zastopniki oblasti. Sredi telovadnice je bil razvrščen oddelki bataljona M v bojni opremi pod poveljstvom svojega poveljnika.

Visoki komisar Ekse, Grazioli je izrazil navdušen pozdrav Duceju in tajniku Stranke in nato podal podatke, ki se tičejo oddelkov Fašistične Stranke v novi pokrajini. Zvezni tajnik Orlando Orlandini je svojemu predniku in vsem fašistom izrazil tovariški pozdrav. Nato je govoril inspektor PNF Davido Fossa in poveljeval zasluge Ekse. Graziolija in izrazil prepričanje, da bodo fašisti v novi pokrajini pod vodstvom Zveznega tajnika Orlandinija še nadalje izpolnjevali svojo visoko nalogo. Narodni svetnik Fossa je nato toplo pozdravil zastopnike Vojske, kar je izzvalo veliko navdušenje. Slavnost se je zaključila s pozdravom Duceju in s himno »Giovinezza«.

Izredni komisar za Rdeči križ imenovan

Visoki komisar je z ozirom na pričetek poslovanja Pokrajinskega podpornega zavoda, kar je bistveno spremenilo podporno delovanje Rdečega križa, ki se mora zaradi tega prilagoditi predpisom za delovanje in poslovanje Italijanskega Rdečega križa, odredil, da se razpušča upravni odbor Rdečega križa v Ljubljani, uprava se poverja majorju komisariu de Naki nob. di Oslia cav. Antonu v svojstvu izrednega komisarija z nalogo, da preskribi za preosnovo ustanove po zahtevah novega položaja.

Rdeči križ v Ljubljani, ki se preosnuje v samostojni odsek, podrejen neposredno Vis. komisariju, mora vpostaviti ustrezne stike z osrednjim društvom Italijanskega Rdečega križa in z odseki za druge pokrajine Kraljevine. Vsa imovina ostane na razpolago za namene te ustanove. Izredni komisar mora podati svoje končne predloge Vis. komisariju v roku treh mesecev.

— Stanovanjska zaščita velja do konca leta. Pri okrajnem sodišču v Ljubljani je bilo do 12. t. m. podanih 119 sodnih odločitev za izpraznitev raznih stanovanj in lokalov, ob istem času lani 133. Proti

usehli rož je ostalo na njej nekaj lepote. Nekaj trpkoga, zadržanega, vezanega na nekaj neizražene (jaz dolžim program). Dobro se krajine Nandeta Vidmarja. Tu je slikar pojmoval predmet zelo neposredno, ter je posebno slikarska prvina močno poudarjena. Zato je vtiš vseosti neposreden in nima domala nič teoretičnega na sebi.

Ko se je Mihelič odločil, da naslika berača, izstopajočega iz temnega ozadja, je njegovo umetnostno znanje doseglo zavidno višino. Brez temeljitega obvladavanja slikarskih vprašanj je tako dejanje že vnaprej obsojeno na neuspeh. Nande Vidmar je naslikal »Pastirček in »Dva prijatelja«. Če bi spustil desni prijatelj roko, s katero drži palico ob telesu, bi bila anatomsko nemogoča. Tudi to je važna stran umetniškega dela.

Teh nekaj opomb, ki so mišljene načelno in nikakor nimajo namena zmanjšati resnost umetniškega prizadevanja bratov Vidmarjev, se mi je zdelo potrebno napisati. Danes je njun umetniški uspeh problematičen. Kaj bo jutri — to je stvar prerokov — spričo poštvalnosti obeh slikarjev pa ne kaže biti pesimist.

Dr. S. Mikuž.

»Obisk« št. 1

Izšla je prva številka slovenskega ilustriranega družinskega mesečnika »Obisk«, ki stopa s tem že v tretje leto. Zadnji dve leti se je dobro uveljavil v slovenskem družabnem življenju, tako da je postal našim družinam že neobhodno potreben obiskovalec vsakega meseca.

Na naslovn strani je to pot prizor iz gledališkega uprizorjanja Jahnove igre »Dom«, kar nekako simbolizira smisel nove vrtnice našega kulturnega življenja v preprosto slovensko domačnost. Zadržana stran ovitka pa prikazuje zimsko jutro na Blokah, zibelko smučkega sporta. Notranji dve strani ovitka, ki prinašata podobe v bakrotisku, pa so dela našega največjega arhitekta J. Plečnika, s čimer je revija pooblastila njegovo 70-letnico. Podobno, ki so vzete iz monumentalne knjige »Arhitektura perennis«, predstavljajo cerkev Sv. Jezusovega v Pragi, kočo v Begunjah ter dva interjera na Dunaju in Hradčanih. S tem je predstavljena Plečnikova cerkvena arhitektura ter profana, monumentalna in preprosta zunanja črta razkošna in zopet preprosta reprezentativna notranjost. Notranja pola bakrotiska je ob novih razpisih odpadla, zato pa nudi »Obisk« velik nadomestek v originalnih bakrotiziranih Rika

tem odpovedim so najemniki pravočasno v zakonitem roku 8 dni vlagali ugovore, kar je za leto rekord, kajti druga leta so bili taki ugovori prav redki. Največ, do 90% odpovedi se nanaša na mala stanovanja, obstoječa iz sobe in kuhinje, v katerih stanujejo gnetno šibkejši sloji. Odpovedanih je bilo dalje tudi nekaj trgovskih in obratnih lokalov. Največ odpovedi zahteva izpraznitev stanovanj do 1. aprila, je pa tudi podanih do 5 odpovedi za selitev 1. maja. Uredba za zaščito stanovanjskih najemnikov, ki je bila izdana 16. oktobra 1920, je veljavna še do konca tega leta. Kakor kažejo gospodarske in druge prilike, bo najbrž stanovanjska zaščita še podaljšana. Hišni lastniki so upravičeni odpovedati stanovanje le v gotovih primerih, ki jih navaja uredba v členu 1. Hišni lastnik n. pr. lahko odpove najemniku stanovanje, kadar rabi to stanovanje za sebe, za svoje starše, sinove in hčere, ni pa upravičen gospodar odpovedati stanovanje, kadar rabi to za svojega brata ali sestro. Tako je bila neki odpovedujoči stranki odpoved zavrnjena, ker je navedla, da rabi stanovanje za brata.

— Ogenj v prostorih Hranilnice in posojilnice v Cerknici. V nedeljo zjutraj je izbruhnil v prostorih Hranilnice in posojilnice v Cerknici ogenj. Opazili so ga orožniki, ki so takoj poklicali gasilce. Le-ti so s težavo, posebno zaradi hudega dima, požar ugasili in preprečili večjo nesrečo. Škoda, ki je nastala po ognju in zaradi reševanja, je krita z zavarovalnino. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno, brzokone ga je povzročil kratek stik v električni napeljavi. Omenjamo še, da smo s februarjem dobili v Cerknici četo poklicnih gasilcev, 6 mož, katerih delokrog obsega cerkniški in loški sodni okraj.

Iz Ribnice

V nedeljo, 15. t. m. ob 2 pop. gostovanje Narodnega gledališča iz Ljubljane z znamenito Arxovo dramo »Izdaja pri Novari«. Drama obravnava, sredi vojnih dogodkov takratne dobe, ohranitev kmetije. Pretresljivo napeto dejanje prevzame vsake gledalca. Igralo se bo v srednjeveških opravih. — Za to izredno zanimivo gostovanje si preskrbite vstopnice v predprodaji. Predstava traja 2 uri in četrti.

Ljubljana

1 Šiškarji V nedeljo ob 14 bo šišenski cerkveni zbor ponovil v samostanski dvorani dve spevoigri »Kovačev študent« in »Vrag in čevljar«. Konec ob 5 pop. Na pusti torka pa nam bo dramski odsek predstavil »Dve nevesti«. — Vljudno vabljeni.

1 Umetnostna razstava slikarjev Draga in Nandeta Vidmarja v galeriji Obesnel nudi priliko spoznati nova dela obeh slikarjev, ki z vsako razstavo, zaradi svojevrstnega upodabljanja naše zemlje in kmeta, vzbudita pozornost umetnost ljubčega občinstva. Vsa dela pričajo o njihovi veliki ljubezni do rodne zemlje, kar zgovorno prikazuje skrbno izbrana kvaliteta dela zadnjih treh let. Ker slikarja ne razstavlja pogosto in bo razstava kmalu zaprta, priporočamo občinstvu, da si razstavo čimprej ogleda.

1 »Upniki na plani« veseloigra v 3 dejanjih — spisal Piskor, prevedel Šest. Igra ponovi frančiškanska prosveta v frančiškanski dvorani, v nedeljo, 18. februarja ob 2 popoldne in v torek, 20. februarja ob pol 6 zvečer. Vabimo vse, ki jim je do duhovite zabave in prijetnega razvedrila, da si preskrbijo vstopnice že v predprodaji v trgovini A. Siličovi, Frančiškanska ul. 1.

1 Zaradi tehn. zaprek je v večeršnjem našem listu izostala zahvala po pokojnem dr. Vladimirju Foersterju.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Svetega Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva c. 29 in mr. Vidmar, R. Sv. Petra c. 78.

Debenjaka, ki je ilustriral lepo pesem J. Dularja »Viteško ljubezen«, vzeto iz najnovejših zbirke »Zveste menjave«. Vsa virtuoznost Debenjakove tehnike je prišla tu do izraza, ko je znal iz mrtve kovine priklicati troje svetlobnih učinkov: svetlega, poltemnega in temnega, poleg tega, da je zajel v figurah kakor tudi obstranskih okrasnih starih rokopisov duhovno obličje srednjega veka in tragiko viteške ljubezni. Pesem sama pa najbolje predstavlja Dularjevo poezijo. Zelo zanimive so podobe iz vsakdanjega življenja v starem Egiptu, kakor ga je sodobni umetnik upodobil po znanstvenih ugotovitvah. Teh 15 slik nam pričara v spomin življenje, kakor se je vršilo v Egiptu 3000 let pred Kr., obenem pa nam da tudi slutiti, kako velika je bila kultura tega časa, predvsem pa arhitektura. Druga taka sodobno zanimiva reportaža je Heiserjev opis življenja na Filipinih, ki stoji danes v ospredju svetovnega zanimanja kot središče bojev na Daljnem vzhodu. To sta dve zanimivosti iz svetovne zgodovine in zemljepisja dveh dežel, ki danes zanimata vsa svet. Toda »Obisk« hoče nuditi tudi in to predvsem v slikah in besedi domačo reportažo. Tako poleg omenjenih bakrotiziranih iz Plečnikovih del prinaša tudi slike igralcev Jahnovega »Dom« ter ilustracije k Ulagovemu članku o stoletju smučanja na Blokah, ki so vzete iz smučarskega filma M. Badjuro. Časnikar pa opisuje srečanje z najstarejšim vodnikom iz Trnovskega gozda, 87-letnim Stefanom Paglavcem. S tem člankom stopa pred nas kos kraškega planinskega sveta. Kot družinska revija pa skrbi »Obisk« tudi za družinsko branje ter prinaša v tej številki poleg Dularjeve pesmi »Viteška ljubezen« tudi dve leposlovni etici, namreč Simičevo »Generalke« in Stenarjevo »Kovačnico ob cestici«. Prva prikazuje stari motiv igralca, ki naj predstavlja umiranje pri generalki, pa ob lastne slabosti ne more dobiti pravega izraza, dočim tisti hip sam resnično umira. Druga etica, ki jo je ilustriral L. Perko, pa kaže delo očeta-kovača, ki ga na stara leta zapuste otroci in ga vržejo čez prag. Poleg teh etic pa skrbi »Obisk« tudi za modo, prinašajoč slike za ženske obleke in za malčke še posebej, potem nasvete za kozmetiko, lepoticenje, sploh gospodinski in ženski drobiž, ter eno stran šaha in igrank ter raznih zagonetnih problemov, za katerih rešitev razpisuje lepe knjižne nagrade. — »Obisk« izdaja Ljudska tiskarna, urejuje pa ga Mirko Javornik, ter stane 40 lir, posamezna št. 4 lire. Uprava Kopitarjeva ulica 2 (prej Ničman).

Izšel je ponatis

druge knjige »Slovenčeve knjižnice«

MARIANNA SIRCA

Dobite jo pri vseh naših zastopnikih, knjigarnah in trafikah! — Naročajte knjige »Slov. knjižnice« pri upravi »Slovenca«, Kopitarjeva 6, Ljubljana

Gledališče

Drama. Petek, 13. febr. ob 14: »Boter Andraž«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Sobota, 14. febr., ob 14:30: »O. ta mladina!«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 15. febr., ob 14:30: »Petrčkove poslednje sanje«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Opera: Četrtek, petek in sobota — zaprta. — Nedelja, 15. febr. ob 14: »Ples v operi«. Izven. Zelo zniž. cene od 12 lir navzdol.

Rokodelski oder

Spored »Zabavnega popoldneva«, ki bo v nedeljo, 15. t. m. ob pol 3, je naslednji: 1. »Perpetuum mobile«. 2. »Tinček in Tonček«. 3. »Jecjavec in stražnik«. 4. »Ropopiranje«. 5. »Tinček in Tonček«. 6. »Gospod na postaji«. 7. »Zmešnjava v inseratih«. 8. »Po domače«. 9. »Zmeraj prav« itd. itd. — Vse točke so dobro izbrane in bodo brez dvoma vzbudile zanimanje. Kdor se hoče posteno zabavati, naj predstave ne zamudi! Opozorjamo, da se ta spored ne bo ponavljal! Vstopnice so v predprodaji v nedeljo od 10—12 in od 1 do pričetka predstave v društveni pisarni, Petrčkova 12, I. nadstr.

Mrakovo gledališče

Frančiškanska dvorana

uprizori v nedeljo dopoldne ob 10.30 po daljšem presledku Mrakovo tragedijo »Slavnostni Finale«. Blagajna frančiškanske dvorane posluje v soboto od 10—12 in od 14—16 pop.

Radio Ljubljana

Petek, 13. febr.: 7.30 Radijska poročila v slov. — 7.45 Slovenska glasba, vmes ob 8 napoved časa — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Trio Prek — 12.40 Orkester Cetra pod vodstvom Barizze — 13 Napoved časa — Radijska poročila X 13.15 Vojno poročilo Gl. Stana Oborož. Sil v slov. — 13.17 Orkester EIAE-ja pod vodstvom D. M. Siljanca: Ork. glasba — 14 Radijska poročila — 14.15 Godalni orkester pod vodstvom Mannoja — 14.45 Radijska poročila v slov. — 17.15 Koncert sopranistke Ks. Vidaličeve in basista Fr. Lupše — 19 »Parlamo l'italiano«, prof. dr. Lehen — 19.30 Radijska poročila v slov. — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa — Radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slov. — 20.40 Simfonična sezona EIAE-ja: Simf. koncert pod vodstvom Zina s sodelov. pianista E. Fischerja. V odmoru predavanje v slov. — 22.45 Radijska poročila. — Sobota, 14. febr.: 7.30 Radijska poročila v slov. — 7.45 Pesmi in napavi, vmes ob 8 napoved časa — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Duo harmonik Malgaj — 12.40 Italijanski jazz pod vodstvom De Angelisa — 13 Napoved časa — Radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Gl. St. Oborož. Sil v slov. — 13.17 Koncert Ljublj. trio — 14 Radijska poročila — 14.15 Lahka gl. pod vodstvom Petralla — 14.45 Radijska poročila v slov. — 17.15 Nove plošče Cetra — 17.35 Plošče — 18 Slike: Oblačilnica, slovenske pred. za gospodinjstvo — 19.30 Radijska poročila v slov. — 19.45 Simf. gl. — 20 Napoved časa — Radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slov. — 20.40 Prenos iz gledal. Verdi v Tristestu: Arianna a Nasso, eno-dejanska s Straussovo uverturo — V odmoru predavanje v slov. — 22.50 Radijska poročila.

Poizvedovanja

Na potu k D. M. v Polju-Moste je bila izgubljena listnina z dokumenti. Pošten najditelj naj jih odda v umobolnici Studence. Nagrada 50 lir.

OBISK

Najrazveseljivejši obisk v Vaši družini vsak mesec bo gotovo »OBISK«, naš prelepi bogato ilustrirani mesečnik. Izhaja 15. v mesecu. Naročnina letno le 40 lir. Naroča se pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva 6

S Spodnjega Štajerskega

Alkoholne pijače je prepovedano točiti v mariborskem okrožju na podlagi odločbe deželnega svetnika za mariborsko okrožje vsem, ki niso še 18 let stari, in vsem, ki so pijani. Ta prepoved veže tudi tiste kmete, ki svoj pridelek prodajajo pod vejo. Kdor bi to določbo prekršil, bo strogo kaznovan.

Stalno gasilsko stražo je ustanovila prostovoljna gasilska četa v Ptuj.

Prazne bunkerje na bivši meji je oblast dala na razpolago posestnikom zemljišč, na katerih so

bunkerji zgrajeni. Doiznost posestnikov je zdaj, da te bunkerje razderejo ali pa jih opremijo z okni in vrati ter porabijo za shrambe.

Uspeli državne cestne zbirke na Spodnjem Štajerskem je 219.516.14 mark. To je bila 5. cestna zbirka v teh krajih. Celjsko okrožje je dalo 82.942.75 mark, ljubljansko 9191.10 mark, okrožje mariborske okolice 29.916.78 mark, okrožje mariborskega mesta 48.342.69 mark, ptujsko okrožje 22.922.82 mark, brežiško 13.200 mark, trbovejsko 13.000 mark.

Državno živilsko razstavo v Mariboru je obiskalo nad 25.000 ljudi.

Smrtna kosa v Mariboru. V mariborski bolnišnici je umrla 25 let stara inženirjeva žena Elfrieda Tičar, rojena Zidar. — Na svojih domovih so umrli: 89 let stara železničarjeva vdova Jožeta Ciringer, 72 letni železniški mizar Ivan Freitag, 75 let stara posestnica Terezija Glavič ter 45 let stari prodajalec časopisov Gregor Križman.

Ljudsko gibanje v Celju. Od 1. do 8. svečana je v stanovskem uradu v Celju bilo naznanjenih 32 rojstev, 10 smrti in 2 poroki. Umrli so: Janez Purgar, Ana Brežnik in Marija Turnšek, vsi trije iz Celja; Martin Gajšek iz Šmarji pri Jelšah, Lidija Raček iz Zabukovce pri Preboldu, Frančiška Maček iz Gostnice pri Podčetrtku, Ana Avšar iz Laz in Katarina Reboš od neznane kje.

Ljudsko gibanje v Laškem. Pri stanovskem uradu za Laško in Rimske toplice je v času od 1. svečana do 8. svečana bilo naznanjenih 10 rojstev, 1 poroka in 5 smrti. Umrli so: Blaž Goršek iz Brstnika, Marija Dremšak od Sv. Marije, Franc Klenovšek iz Brodnice, Anton Savšek iz Kladja in Marija Štravs iz Rečice.

Samovar je eksplodiral v Bohinjskem stanovanju na Ptujski cesti v Mariboru. Ko je 17 letna tekstilna delavka Marija Bohinjeva hotela svojemu očetu pomagati pripraviti samovar, je ta eksplodiral ter je goreči petrolej deklečko nevarno ožgal. Dekletu je posmodilo vse lase na glavi in ves obraz. Prepeljali so jo v bolnišnico.

DNEVNIK PALČKA Modrijančka

Palčki v glasbeni šoli »Glasbena šola profesorja glasbe Trobentača! Urno, dobro in veselo poučijo trobentanje in vsa druga glasbila.«

Takle napis, napisan z velikanskimi črkami na veliki, lesenih tabli, je privabil nas vse k sebi. Obstali smo. Bilo nas je troje: Smrček, doktor Lačnik in jaz. Sprehajali smo se mirno po polju in smo nenadoma zagledali ta napis.

»Kakšen profesor glasbe pa je to, ta Trobentača? Ali je tudi on palček kot mi?« je vprašal doktor Lačnik, ko je prebral napis.

»Kaj?« je odvrnil Smrček. »Ali ne veste, da je to izvrsten glasbenik?«

In Smrček se je usedel na velik kamen pod napisno tablo.

»Res, res,« je nadaljeval Smrček, »kako bi bilo, če bi se vpisali v to šolo? Zdaj imamo mnogo prostega časa, sprehajanje brez opravka je dolgočasno, pa se dajmo baviti z godbo!«

»Izvrstno, krasno,« sem mu pritrdil.

»Tudi jaz nisem proti,« je dejal doktor.

»Le da nam bo pusto v troje,« sem pripomnil, »in treba bo še koga pozvati.«

»To je prekrasna misel!« sta me onadva pohvalila, »Ti, Modrijanček, si zares bistra glavica!«

Ruska fronta: Italijanski oddelki napredujejo ob železnici nekega zavzet, industrijskega središča.

Rimsko pismo:

Papeški kolegij »Russicum« v Rimu

V zvezi s popisom stanja vzhodnih obredov naj dodam še to, da imajo razen Sircev in Kaldejcev vsi vzhodni obredi svoje kolegije v Rimu. Kaj je kolegij? Kolegij je cerkven zavod, v katerem se bogoslovci vzgajajo za duhovnike. Za ta namen uživajo v hiši ascetično vzgojo, bogoslovne in filozofske nauke pa dobivajo na eni izmed številnih papeških visokih šol (univerz): na Gregorijani, v Angeliku, na Propagandi, itd. Svoje kolegije imajo torej v Rimu Abesinci, Armenci, Maroniti, potem Ruteni (Ukrajinci), Rumuni in Grki. V grškem kolegiju študirajo le čisti Grki, Melhiti in pa Italijanci. Sirci in Kaldejci, ki se nimajo svojega kolegija, so pa nastanjeni v Urbanovem kolegiju v Propagandi, kjer so itak prej bili vsi od vzhodnega obreda. Vsi ti rimski kolegiji so papeški zavodi in se v njih podaja katoliški nauk, liturgija je pa vzhodna, kakor je pač v rabi pri tistih narodih.

Tem številnim kolegijem se je pred nekaj leti pridružil še ruski kolegij »Russicum«. Ta zavod je delo Pija XI., ki je bil posebno zavzet za obnovitev krščanstva v Rusiji, katero je boljševežem skoraj docela razkristijanil. Pij XI. se je več let pečal z mislijo, kako ustanoviti zavod, na katerem bi se vzgajali apostoli za Rusijo. Pokojni papež je bil, kakor znano, posebno velik častitelj sv. Terezije Deteta Jezusa in je na predvečer, ko je bila ta velika svetnica razglašena za blaženo (21. maja 1923), s posebno zaobljubo njej izročil v pokroviteljstvo svojo srčno zadevo, ustanoviti namreč ruski bogoslovni zavod v Rimu.

Zaupanje sv. očeta je bilo kmalu poplačano. Sirci so poslali večjo vsoto denarja, s katerim je odkupil blok hiš na Eskvilinu tik bazilike S. Maria Maggiore (Marija Snežna). Tu je potem nastal močeno papeški zavod »Per gli Studi Orientali« z izredno bogato knjižnico posebno ruskih del, potem Lombardski seminar, dalje Zavod za krščansko arheologijo in pa »Russicum«, za katerega je bil vogelni kamen položen 11. febr. 1928. Dograjen je bil jeseni 1929 in izročen svojemu namenu. Je to lepa trinadstropna vogelna palača, ki meji na tri ulice, z najdaljšim traktom na ulico via Carlo Flattaneo, kjer je tudi glavni vhod. Na pročelni strani je nad vhodom latinski napis: Russicum Sanctae Theresiae Jesu Infante. Zavod je bil zgrajen po načrtih prof. Antonija Muñoz, ki je znan poznavalec ruske arhitekture.

Vmes med zavodom za študij Vzhoda in med novim ruskim kolegijem je cerkev sv. Antona Puščavnika (S. Antonio Abate), ki spada k ruskemu zavodu. Isti arhitekt Muñoz je staro, baročno, v rimsko lombardskem slogu zidano cerkev, ki nosi napis iz leta 1260, zelo spretno priredil za vzhodno bogoslužje. Vidimo zelo lep ikonostas z ikonami, to je steno, ki loči svetišče v ožjem besednem pomenu od ladje, ki je določena za vernike. Ikone so kajpada vse moderne, delo slovečega ruskega cerkvenega slikarja Jurija Malceva. Ikonostas sta tudi pred obema stranskima oltarjema. Ostala cerkev ima izredno lepe freske, ki prikazujejo življenje sv. Antona Puščavnika v egiptski puščavi, njegove skušnjave in njegove čudeže. Slike so delo italijanskih slikarjev Kristofa Roncalija in Porcela.

Zgodovina te cerkve je izredno pestra. Prvič je na tem kraju pozidal cerkev papež sv. Simplcij 469. leta in sicer na mestu nekdanjega poganškega svetišča. Cerkev je bila prvotno posvečena sv. Andreju. Zraven cerkve je bil samostan, katerega kleriki so z duhovniki petih drugih cerkev oskrbovali celodnevne liturgične molitve v bližnji baziliki Marije Snežne. Po izročilu se zdi zelo verjetno, da sta se v tem zavodu nastanila sveta solunska brata Ciril in Metod, apostola Slovanov, ko sta 867. leta prišla v Rim. Tako novi Russicum nadaljuje slavno in sveto izročilo misijonskega dela med Slovani. Leta 1191. je bila cerkev s samostanom vred izročena menihom sv. Antona, ki so se posvečali strednji bolnišnici. Ti so po svojem redovnem patronu preimenovali tudi cerkev. Red pa je po nekaj stoletjih propadel in ga je Klemen XIV. l. 1777. ukinil. Cerkev in bolnišnico so prevzele redovnice, ki so ostale na tem mestu do l. 1870., ko jih je laičistična država pregnala, bolnišnico spremenila v vojaško bolnišnico, poleg stoječi samostan pa v urad za vojaške nabore. V iste namene je bila uporabljena tudi nekdanja cerkev. Šele Piju XI., kakor že rečeno, se je posrečilo, da je ves kompleks odkupil od italijanske vlade in na njem zgradil močeno učne zavode, ki so last vaticanske države. Očiščena in prenovljena cerkev sv. Antona Puščavnika je bila vrnjena bogočastju jeseni 1932. Pij XI. je za to priložilo (dne 28. okt.) izdal poseben »motu proprio«, s katerim je cerkev po 60 letih zopet obnovil in jo namenil za uporabo novemu ruskemu kolegiju. V listini je tudi določil, da naj bo sv. Terezija Deteta Jezusa druga patrona svetišča in naj se obletnica njene kanonizacije, to je 17. maj, vsako leto v slovanskem obredu v tej cerkvi slovesno praznuje.

Papež se je tudi drugače hotel hvaležnega iz-

kazati svoji priprošnjici. Novi zavod je postavil pod varstvo sv. Terezije in jo imenoval za patrono Rusije. Posvetitev kolegija sv. Tereziji je izražena na listini, ki je bila vzdana v vogelni kamen, kakor tudi v lepem napisu nad glavnimi vrati zavoda. Napis, ki je vklesan v marmornato ploščo, se glasi v latinskem jeziku: Nobilis et dire vexatae Russorum gentis in unius Ecclesiam Matris sinu salutis intentus ut proprios ei sacerdotes una fide caritate scientia exoraret supremus unicus gregis pastor Pius XI. Pontifex maximus anno sacerdotii sui quinquagesimo a virginibus Carmelitis Lexovien. aere collato v. e. Aloysis Sincero S. B. E. Card. Consiliis usus Russicum hoc e solo erexit et S. Theresiae a Jesu Infante dedicavit a. D. MCMXXIX.

Iz napisa je torej razvidno, da je Pij XI. ob petdesetletnici svojega mašništva zgradil ruski zavod, da bi se v njem vzgajali plemenitemu in težko preizkušnemu ruskemu narodu lastni duhovniki, ki bi mu v naročju skupne matere Cerkve omogočili rešenje. Napis nam pa tudi pove, da je bil zavod zgrajen z denarno podporo karmelitanek iz Lissieux, zato je zavod tudi posvečen sv. Tereziji Deteta Jezusa. Njej je posvečena tudi hišna latinska kapela v zavodu, kjer se dnevno bere sv. maša. Slikar Maleev je sv. Terezijo naslikal v domači orientalski kapeli tudi na ikonostas. Ta oratorij, kjer se hrani Najsvetjše, je s stekleno steno ločen od ostale cerkve. Gotovo se je zgodilo to prvič, da je njena slika upodobljena na ikonostas. Ko stopite v zavod, vas takoj na častnem mestu pozdravi mozaik sv. Terezije D. J. nasproti bizantinske Odršenikove podobe. Tako naj vsak, ki vstopi v hišo, ve, da sv. Terezija gospoduje v zavodu. Njen kip je tudi v govorilnici.

V šolskem letu 1941-42 ima zavod 14 gojenčev in sicer 5 Rusov, 4 Bolgare, 2 Slovahe in 3 Nemce. Pij XI. je za zavod kupil tudi lepo vilo blizu Porto Ferrario na otoku Elbi, kjer gojenici prebijejo poletne počitnice. Bogoslovci se poleg katoliškega bogoslovja, filozofije in vzhodne liturgije uče tudi ruščine; obirno študirajo boljševežem, vzhodne cerkvene razmere, zlasti razmere v ruski pravoslavni cerkvi, versko preganjanje zadnjih desetletij itd.

Zavod je popolnoma moderen in opremljen z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki. Mogel bi sprejeti še veliko več gojenčev. Radi bi sprejeli tudi Slovence, ki bi čutili v sebi pogum in res pravega apostolskega duha za bodoče misijonsko delo med slovanskimi brati. Da bi tudi Slovenci bili seznanjeni s tem zavodom, zato so bile napisane tudi te vrstice. Dosedaj je Russicum poslal v pastirstvo 5 duhovnikov, ki pa seveda pri sedanjih razmerah niso mogli iti v Rusijo, temveč delujejo med rusko emigracijo v Ameriki, v Aziji in v Evropi.

Poklic je zamenjal

Slabo nadarjeni slikar je zavrzel čopiče in barve ter je slikarstvo zamenjal s študijem medicine. Ko so pa nekdo vprašali prijatelji, zakaj je spremenil poklic, se jim je tako odkritosrečno izpovedal: »Napake na sliki vsak opazi. Zdravnik ima pa to srečo, da njegove napake zakopijejo skupno s pacientom.«

Dobro ji je odgovoril

»Pred mano je klečalo gotovo že več kot tucat možkih.«

»Gotovo pedikerjev.«

Terezijanska šolska doba

Po vsej Evropi, ne le v Avstriji, je začelo v začetku 18. stoletja prdirati spoznanje, da je preprosti narod deblo države, ki pa mu morajo s poukom in izobrazbo odvzeti spone nevednosti in duševne teme. V Avstriji se je lotila tega težkega dela cesarica Marija Terezija. Sklicala je v ta namen 14. julija 1770 šolsko komisijo in je pol leta pozneje, 2. januarja 1771, je odprla prvo normalno pri Sv. Stefanu na Dunaju. Nato so se osnovala normalke po vseh avstrijskih deželah.

Dotlej so bile šolske razmere celo v Ljubljani zelo slabe. Učitelji so bili slabo plačani, večina jih je živela od skromne šolnine, katero je prinašala šolska mladina. V mestnih šolah je prevladovala nemščina. Ljubljanski mestni sodnik pl. Radice je poročal 16. marca 1754, da ima mesto nemškega učitelja v mestnem špitu (v današnji Stritarjevi ulici). Učitelj je užival prosto stanovanje, 25 gold. letne plače in šolnino od 25 učenčev, od katerih je dobival vsako četrtoletje po 34 krajcarjev. To je bila v tem letu edina šola v Ljubljani. Kranjsko deželno glavarstvo je poročalo 17. junija 1761, da je bilo na vsem Kranjskem 16 ljudskih šol (gemeine oder Trivialschulen). Isto leto je poslal ljubljanski magistrat glede ljubljanskih šolskih razmer naslednje poročilo: »V Ljubljani sta dve šoli, v katerih se poučujejo dekci in deklice. Poučujeta jih dva učitelja. Izvežbana sta toliko, da moreta poučevati otroke v branju, pisanju in računstvu ter sta kos celo predmetom, ki jih je treba »pro parva scholae« (za 1. latinski razred). Plačujejo jih starši po 34 krajcarjev vsake kvatre. Sicer pa ni za šolo nobene ustanove ali glavnice. Eden od teh učiteljev poučuje 30 dekčev in 4 deklice. Če bi plačevali vsi starši redno, bi imel prvi učitelj 116, drugi pa 77 goldinarjev plače na leto. Ta dva učitelja vodita otroke ob nedeljah popoldne med 1. in 2. uro v cerkev, eden k jezuitom, drugi v škenskavsko cerkev. V mestu sta še francoski in italijanski učitelji, ki poučujeta na željo in za plačilo v jezikih.«

Kakor drugod je bila osnovana tudi v Ljubljani šolska komisija, ki naj bi ustanovila šole in nadzorovala učiteljstvo. Sestavljena je bila iz dveh od treh svetovalcev deželnega glavarstva, tajnika, škofijskega zastopnika in ravnatelja normalke. Po možnosti naj bi uvedla splošno šolsko obveznost. V ta namen so povprašali po vseh deželah pametne in za boljše narodno izobrazbo vnete moške za dobre in koristne nasvete. Za Kranjsko je predložil naš rojak, doma z Bleda, slovanski duhovnik in pisatelj Blaž Kumerdej, profesor na dunajski orientalski akademiji, vladi načrt. »Kako bi se dalo kranjsko prebivalstvo najbolj uspešno poučevati v branju in pisanju.« Ta načrt je dobilo v presojo deželno glavarstvo, ki je povprašalo glede tega dolenske in gorenjske okrajne urade, kostanjeviškega in stiškega opata, bistriškega prelata in novomeškega dekana, arhidijakona. Vsi, tudi oboja opata, so bili s Kumerdejevim načrtom zadovoljni in so z njim soglašali.

V začetku šolskega leta 1774. je bila odprta normalka v Ljubljani. V vsej Avstriji pa morebiti nobena ni slabše uspevala. Leta 1777. je poročal o tej šoli grof Torres, goriški vladni svetovalec in član odnodne šolske komisije: »Zares obžalovati se mora, da je šolstvo na Kranjskem tako slabo, ki je vendar poslali tja spretnega in vnetega ravnatelja in se je potrošilo mnogo časa in še več denarja. Vzrok je tičal v ljudskih predsodkih, splošna misel je bila namreč ta, da so nove šole vse luterske. Navzela se jih je celo vlada sama, ki je kazala nejevoljo proti novi upravi jasno dovolj. Med duhovniki sta najbolj podpirala šolstvo stiški opat in njegov tajnik Ignac pl. Fabiani. Slab začetek normalke pa je zakrivila nekoliko šolska komisija sama, ker je uvedla v Ljubljani takoj štiri razrede, v katerih pa je manjkalo učencev, učiteljev in knjig. »Le zgolj sodrga je obiskovala šola,« se je tedaj trdilo. Nato je vlada imenovala grofa Torresa za šolskega komisarja na Kranjskem. Na ljubljansko normalko je bil imenovan nemški učitelj z du-

Severna Afrika: Ujetniško taborišče, kjer so shranjeni angleški vojni umetniki

Sport

5000 drsalcev na lovu skozi 11 mest

Pred kratkim so imeli na Nizozemskem nenavadno športno prireditev. To je bila tekma množice drsalcev na progi, ki je znašala polnih 200 km. Tradicionalna tekma na 200 km se je vršila v pokrajini Friesland. Startali so v mestu Leenwarden, za tem pa so se podili skozi 11 mest in se vrnili spet v Leenwarden. 52 let je že od tega, ko so prvič tekmovali na tej progi. To je bilo leta 1890. Takrat je zmagal nizozemski športni pionir Pim Mulier v 12 urah in 55 minutah. V tistih časih pa prog ni znašala polnih 200 km, temveč le 195 km.

Veliki nizozemski maraton na drsalkah lahko priredijo samo v nenavadno hudi zimah, kadar je dober led na jezerih in rekah, ki vežejo 11 mest Friške pokrajine. V 52 letih so tekmovali samo sedemkrat. Letošnje zanimanje za to tekmovalstvo je bilo nenavado veliko. Ni manj kot 5000 Nizozemcev je prišlo v Leenwarden, da se udeležijo hitrega drsanja na 200 km. Med njimi je bilo 1100 izurjenih tekmovalcev in 4000 turistov, ki so si privoščili »izlet« na tej dolgi progi. Med njimi je bilo tudi precej žensk.

Mladika vabi na namizni turnir moštev

Ze napovedani namizni teniški turnir moštev bo priredila Mladika zaradi obširnosti programa — ker bo moralo vsako moštvo igrati z vsakim — v dveh tednih. Začne se v soboto, 14. t. m. ob 1 popoldne in se nadaljuje v nedeljo od 9 dalje. Sodelovali bodo vsi ljubljanski klubi z več moštvi, tako da bo verjetno igralo osem moštev. Ker bo to prvi tak turnir, bomo dobili res absolutnega prvaka med moštvi. Posebno težka naloga časa Hermežane, ki so doslej zmagovali s precejšnjo srečo, na katero pa pri novem načinu tekmovalja nobeno moštvo ne more računati.

Iz poslednjega govora Piere Coubertina

Pod naslovom »Pax olympica« je imel športni voditelj Conbertin svoj poslednji govor, iz katerega objavljamo nekaj odlomkov:

»S telesnimi vajami je oblikoval tekmovalce antike svoje telo podobno kakor oblikuje kipar svoj kip. Po telesnih vajah je častil svoje bogove. Tekmovalci novega časa, ki se udeležujejo na isti način, proslavljajo potom športa svoje domovino, svoj rod in svojo zastavo.«

»Da bi jih bilo 100, ki oblikujejo svoje telo, je potrebno, da jih 50 goji šport in da bi se jih 50 bavilo s športom, je potrebno, da se jih 20 specializira. In da se jih 20 specializira, je spet potrebno, da je 5 sposobnih za izredne vrhunske rezultate.«

»Poskus, da bi krotili borbeni šport s predpisi, ki zavstavljuje rekorde, je utopija. Citius, altius, fortius, vedno hitreje, vedno višje, vedno močnejše — deslo za vse tiste, ki si upajo rušiti rekorde.«

»Olimpijske igre so praznik, katerega slavimo vsako četrto leto v čast redne obnove človeškega rodu. Praznovati jih moramo v ritmu astronomske strogosti. Od tega ritma ne smemo nikoli in v nobenem primeru odstopiti. Dandanes, kakor tudi v klasični dobi, lahko

Led je bil nenavadno gladek in ugoden za tekmovalce. Ob šestih zjutraj se je podala množica, v kateri je bilo čez 5000 drsalcev, na start. Po dvehurnem drsanju v jutranji zori je precej favoriten zgrešilo pravo smer in se podalo v napačni prekop. Ko so se vrnili na pravo prog, so zaostali za celo uro za najboljšimi. Nekateri so drveli na drsalkah ves dan, najboljši pa je prispel na cilj že ob triletni na tri popoldne. To je bil de Groot, ki je zmagač v 8 urah in 44 minutah. Prva ženska se je vrnila v 200 km dolge proge ob 4.20 popoldne. Tudi med turisti je bilo nekaj odličnih tekmovalcev. Najboljši v njihovem razredu se je vrnil ob 3.50. Večino prvih mest so odnesli domačini. Med prvimi petdesetimi je bilo čez 40 Frižanov. Da pa je bilo tekmovalstvo v resnici težko, vidimo po tem, da je bilo več sto takih, ki se še niso vrnili do večera. Do ranega jutra je poslovala sodniška komisija in je svoje delo končala šele ob treh zjutraj, ko se je vrnili zadnji tekmovalci. Najrunejši je drsal le 8 ur in 44 minut, zadnji pa je prispel na cilj po 20 urah.

mine olimpijska štiriletk brez proslave, če je praznovanje zaradi nepredvidenih okoliščin onemogočeno. Vrstnega reda in olimpijske dobe pa ne smemo nikoli spremeniti.«

(Op. ur.: Kakor znano, je voditelj moderne olimpijade, Pierre de Coubertin kmalu po zadnji olimpiadi umrl.)

Šport v kratke

Milijoni Jacka Dempsey. Nobenega dvoma ni o tem, da je bil Dempsey najprikopnejši boksaar na svetu. Imel je gentlemanski nastop, boril se je pošteno, zmagoval leto za letom, nikoli pa ni razočaral gledalcev. S svojimi boksaškimi rokavicami je zaslužil kot poklicni boksaar neverjetno visoke vsote dolarjev. Prvič se je proslavil v borbi proti Willardu, ko je zaslužil 452.000 dolarjev. To je bilo l. 1919. Ko je nastopil proti Brennanu, je dobil 202 tisočaka, v dveh nastopih proti Firpu in Sharkevu pa je zaslužil kar 2.165.000 dolarjev. Svoj dolarski rekord je postavil l. 1927. na tekmi s Tunneym, ko so mu odšteli za nastop, ki je trajal nekaj krogov po tri minute kar 2 milijona 650.000 Dempsev že dolgo ne nastopa več, pač pa prireja profesionalne športne prireditve. Njegovo pridobitno vlogo v borbi z rokavicami pa je prevzel črnc Joe Louis.

Za plavalni naraščaj skrbijo. 15. februarja bodo imeli v Berlinu veliko mladinsko plavalno prireditev, katere se bodo udeležili naraščajniki treh velikih okrožij: Sudetov, Berlina in Hamburga. V ta namen so ekicali v Schreckenstein najhitrejšje plavalce, ki se urijo v posebnem tečaju. Dnevno imajo štiri ure treninga, s pomočjo plavalnih filmov pa se učijo tudi teorije O uspehih, katere bodo dosegli deset- do štirinajstletni plavalci na tekmi v Berlinu, bomo še poročali.

V Stockholmu bodo gradili športno palačo, v kateri bodo lahko tudi v zimskem času prirejali večje športne tekme. Prostora bo za 10.000 gledalcev.

Industrijski športni dan so priredili v Monakovem. Udeležilo se ga je 3.000 nameščenecv, katerim je bilo omogočeno, da se naučijo lepote zimskega športa. Največ veselja so pokazali do keglanja na ledu in sankanja.

Kamniku, Lohi, Idriji, Novem mestu in Radovljici, ki pa naj bi ostale toliko časa trivialne, dokler ne bi bilo dovolj učiteljev in knjig. Glede preureditve ženske šolske izobrazbe je cesarica poslala učiteljsko Kohlöffel z Dunaja. Šole so se vzdrževale v začetku iz državne, pozneje iz deželne blagajne in iz normalno-šolskega sklada, kamor se je stekala zlasti imovina l. 1773. razpuščenega jezuitskega reda. Jezuitski kolegiji in gimnaziji so se uporabili za ljudske šole. V Novem mestu je bila od l. 1746. nekakšna latinska šola. Idrijska šola je bila odprta 1779 in je bila prav dobro obiskovana. V Idriji, Novem mestu, Kamniku, Postojni in Lohi se je šolalo leta 1779. 3083 učencev, na ljubljanski normalki pa 434, pač veliko število šolske mladine za prvi začetek. Tisti čas je država prevzela tudi gimnazije v svojo oskrbo. Po letu 1773. jezuitski red ni več imel gimnazijskega pouka. Ker pa potrebnih posvetnih učiteljev ni bilo, so ostali jezuiti na gimnaziji še nekoliko let, novomeška slaba gimnazija pa se je odpravila in nadomestila z glavno šolo. Leta 1775. so bile objavljene leges academicae, ki so zahtevale za vstop v gimnazijo temeljito znanje predmetov normalke, zlasti znanje nemščine in prvih glavnih latinskih šol. Nižji gimnazijski razredi so se smeli štirikrat ponavljati. Leta 1776. je bil uveden zrelostni izpit za dijake, ki so prestopili v filozofijo. Pozeje se je preustrojila gimnazija tako, da je imela le pet razredov, dva humanistična in tri gramatikalne razrede. Tako je ostalo do l. 1806., ko je bila gimnazija razširjena na šest razredov. Leta 1781. je določil nov učni načrt, da naj se premije dele v razredih z 10 dijaki le enemu dijaku, z 20 dvema itd., ostali odlični dijaki pa prejmejo pohvalo, toda le 5 dijakov v enem razredu. Domača zgodovina je bila uvedena kot predmet šole po tem novem šolskem načrtu.

»Čitaj in širi »Slovenca!«

Francesco Perri:

60

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

Po pridobitvi nove sirijske sužnje se je razvila v Varilijini vili nekaj tednov na skrivnem mrzlična živahnost.

Dvoje nujnih pieem, zaupanih krmarju neke tovarne ladje, ki je odplula v Cezarejo, je še isti večer odšlo v Palestino. Eno je bilo za Marka Adonija, drugo za Klavdijo Prokulo, ženo Poncija Pilata. Istočasno je odpotoval prot. Rimu zdravnik Kiparis s pismom za Urgulanijo.

Medtem se Varilija več dni ni prikazala iz svojih prostorov, kakor bi bila s svojimi sužnjami loeso, Punicanko in mlado Jokasto neznansko zaposlena kdo ve s kakimi pripravami.

Drugi sužnji, ki so jo mimogrede videvali pri kosilu ali ko je šla v kopalnico, so zapazili v navadah svoje gospodarice nekaj nenavadnega. Varilija, ki je tudi po svojem resnem značaju vedno zametala sleherno umetno napravljane, lepote in vonjave, se je zadnje dni prvič prikazala s tenki-mi plastimi svežega mesa, ki ga je imela nespremenjeno povezanega na obrazu in čelu, kar je bilo eicer tedaj v Rimu pri aristokratskih matronah, ki so hotele ohraniti mehko kožo obraza, zelo v navadi.

Cez deset dni se je Kiparis vrnil iz Rima z nekimi Levantinčim, ki se je izdal za trgovca. Oba sta odšla k Variliji in se z njo dolgo tajno pogovarjala. Potem se trgovec ni dal več videti do prihodnjega semnja za sužnje.

Kiparis je prinesel od Urgulanije pismo, ki se je takole glasilo:

»Urgulanija Variliji pozdravi!

Z veseljem smo sprejeli tvoje sporočilo in z bojaznijo tvoje odločitve. Kar se tiče mene, veš dobro, da sem bila vedno za drzne poskuse, in zato tvoje odločitve. Človek, ki spremlja Kiparisa, je moj osvoboditelj in ima točno navodila, da ti bo popolnoma na razpolago. Ta čas, to se pravi prav danes, odrine iz Ostrije neka jadrnica in se usidra proti koncu tedna v lokrijskem pristaniu. Kakšno je geslo, veš. Boginja Abbona ti bodi naklonjena in Purigines naj te varuje. Zdravstvuj!

Urgulanija.

Semenj za sužnje se je vršil pred templjem Diane Fescennije dvakrat na mesec, in sicer prvo in zadnjo eredo.

Tiste dni, ko je šel mesec h koncu in je bil spet semenj sužnjev, je Kiparis po Varilijinem naročilu odpeljal Punicanko na trg, da bi jo prodal. V vili so vedeli, da jo je kupil oni trgovec, ki je prišel iz Rima z grškim zdravnikom, in da se je ta večer vrnil, da bi plačal kupnino in jo odvedel.

In res, ko se je stemnilo, se je oglašil trgovec v vili, a pri straneh vratih na vrt. S seboj je imel odprt voz, ki so mu pravili cisium. Odvedli so ga k Variliji, pri kateri se je nekaj časa pomudil in se z njo razgovarjal, potem pa odšel s Punicanko. Tedaj, ko je odhajala sirijska sužnja iz vile, se je zgodilo nekaj posebnega. Jokasta, ki je čakala pri vratih, ji je šla naproti. Sužnja je bila oblečena v prelepo orientalsko nošo in imela zavozlano okoli las tenčico iz rdeče svile ki je očarljivo poudarjala njen beli obraz in rjave oči. Na čelu se ji je kakor črn cvet odražala drobna zvezdica Venerina.

»Zdravstvuj Jokasta,« ji je zašepetala sužnja in ji pobožala obraz, »ali se lahko zanesem nate?«

»Gospodarica,« je rekla deklica, »vse do smrti! Naj te spremlja Diana Fescennia na tvoji poti in spominjaj se vseh male Jokaste, ki te ljubi. In zdaj, gospodarica, bi te prosila za velik dar.«

Sužnja jo je gledala za trenutek neodločno, potem pa si odplela biserno ogrlico in jo dala deklici:

»Vzemi!«

»Ne,« je rekla Jokasta, »drugačen dar bi od tebe rada. Dovoli, da te objamem.«

Sužnja jo je ginjeno objela in jo poljubila na lica.

»Vzemi tudi to,« je še rekla in ji stisnila ogrlico v roko. »Pozdravljena, Jokasta, zanesem se nate!«

Nato se je odtrgala od deklice in v teku dossegla cisium ter sedla k trgovcu. Zažvižgal je bič in voz je izginil v senci večera, nakar se je zdelo, da je legla na cesto velika tišina. In še je bilo po tem odhodu, kakor ne bi ostal nihče več v vili.

Medtem se je spustila na ožino prelepa junijska noč. Morje je bilo mirno kakor olje in v ozračju ni bilo ne diha kakage vetra.

Nad sicilskimi gorami, ki so bile kakor iz safira, se je bleščal lovec Orion kakor svetilnik in koza Almateja, zlekunjena na sinjini nebesnega travnika, je bila, ko da bi meketaje ponujala svoje zvezdasto vime bodočemu gospodarju bliska.

Varilija je ob toplih poletnih večerih večkrat odšla s kakim sužnjem v čolnu na morje in veslala kako miljo proti Sicili. Navadno je bil njen čolnar na teh ponočnih sprehodih Kiparis.

Tudi ta večer je hotela iti na morje. Zato je loeso poklicala Kiparisa in mu v gospodaričnem imenu ukazala, naj pripravi barko.

»Povej gospodarici, da je že pripravljena,« je rekel Grk, »in da jo pričakujem na obrežju.«

Kmalu potem je Varilija prišla z loeso in Jokasto iz hiše ter krenila proti obali. Colin se je

počasi oddaljeval in kmalu izginil v temi na morju in se ni videl več.

Nekaj ur ni bilo slišati tam okoli drugega ko hrumenje morja, ki je pljusalo ob obalo in v Pozejdonovem zalivu iz beznic pijano kričanje mornarjev.

Medtem se je dodobra znočilo, a nihče ni videl, da bi se Varilijina ladjica vrnila.

Minila je že tretja ura in sužnji so postajali nemirni.

Suženj, ki je skrbel za mir, je siopil na vrt, da bi se posvetoval z varuhom vile in oba sta odšla na ploščad, odkoder sta gledala na morje. O ladjici ni bilo videti nikakega sledu. Zvezde so bile visoko. Gosloveci, ki so bili vsi izza vrha Etna, so bili že na sredini neba in tudi glasovi mornarjev so že pojemali.

Tako je prišla polnoč, a ladjica se še ni vrnila.

Silenciarij se je vznemiril in že hotel sklicati druge sužnje, da bi šli in odpluli na morje iskat gospodarico, ko se je zaslišalo s ceste nekako vzdihovanje in še hitri koraki. Potem se je razlegel v temo prestrašen glas, ženski glas:

»Io moi talaina... io moi talaina!... Joj meni revil!«

Nenadoma je planila v vilo Jokasta z razmršenimi lasmi, vsa premočena, da je teklo z nje, in s spačenim obrazom.

»Io moi talaina!... Io moi talaina!... Gospodarico Varilijo so požrli Scitini psi, vsi so utonili. Jaz sama sem se rešila lo moi talaina!...«

Nato se je vse zbegalo. Sužnji, ki so se bdeli, so začeli tuliti, se bili ob bedra in v obraz in tudi varuh vile je jokal. Odprli so ječe in vsi sužnji so bili v kratkem na vrtu in v svitu bakel se je začelo v noči splošno beganje in tekanje.

Jokasta je kakor blaznela in šklepetala z zobmi ter ni vedela drugega povedati, ko da je ponavljala:

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 14.30, ob nedeljah ob 10.30 in 14.30

Je li mogoče v športu in zabavi najti popolno zadovoljstvo? O tem razpravlja film

KRALJICA SNEGA

Ann Sheridan, Richard Carlson, Helen Parrish

KINO UNION - TEL. 22-21

Mogočna pesem bele pustinje. Boi za življenje in ljubezen med ljudmi in živalmi skrajnega severa v vele-

BASTARD Singe Haaso Georg filmu Loekberg, Hilda Bergstrom. Film odlikovan na mednarodni razstavi v Benetkah!

KINO MATICA - TEL. 22-41

Film napete detektivske vsebine o skrivnostnem vampirju, ki mori mlada dekleta

V mreži

Maurice Dea, Maurice Chevalier, Pierre Renoir, Andre Brunot

KINO SLOGA - TEL. 27-30

V nekaj vrsticah

Slon spada med tiste redke živali, ki sploh ne morejo skakati. Njegove kosti in mišičevje so zelo slabe v odnosu do ogromnega trupla.

V bruseljskem časniskem muzeju je najzanimivejši predmet sto let star pariški časopis, ki je bil natisnjen na platno. Časnikarski papir je bil tedaj namreč tudi zelo obdavljen. Omenjeni pariški časopis v bruseljskem

muzeju so svoječasnno za trajanja neke nalezljive bolezni uporabljali tudi za robčke.

Nad 500 vrst antilop živi v Afriki. Toda domovina antilop ni Afrika, temveč Amerika, odkoder so v terciarni dobi prešle preko Aljaske v Azijo, od tu pa preko Južne Evrope v Afriko.

Japonska beseda »teno«, s katero nazivajo japonskega cesarja, izhaja iz kitajske besede Tienhuan in pomeni »bog nebo«.

Oči se ponoči ne svetijo samo mački, temveč tudi psu, konju in rogati živini. Ljudje, katerih oči imajo tudi takšno lastnost, so zelo redki.

Vse do trinajstega stoletja so ženske jahale na isti način kakor moški. Odtedaj naprej so pa žene imele jahati samo v moškem spremstvu ter so na konju sedeje na blazinici ob strani, z obema rokama so se pa držale za jahalca. Tako so jahale vse do šestnajstega stoletja.

Različna mnenja o česnu

Malo rastlin je na zemlji, o kateri bi bili imeli razni narodi v preteklosti tako različna mnenja, kakor o česnu. Stari Egipčanji so ga visoko cenili, medtem, ko so spet Grki s prezirjem izgovarjali njegovo ime. Leta 1368. je kralj Alfonz Kastiljski izdal za svoje viteze zakon, s katerim jim je najstrožje prepovedal uživanje česna. Kdor se je prekršil proti zakonu, je bil za mesec dni izključen z dvora.

Na fronti v Marmariki: sežgan angleški tank

Oporoka osmih bojnikov

»No?« vpraša Kennedy. »Ali so vaša prizadevanja bila uspešna?«

»Niso bila, gospod inspektor. Tema močno ovira, ribse in fotografije pa smo dovršili. Mrliča smo položili na veliko marmorno mizo v zimskem vrtu ter ga pokrili. Mar želite...?«

»Nič, je že dobro! Naj leži tam do uradnega mrliškega oglada. — Ključ ste našli?«

»Ne, gospod inspektor.«

»Gospod Bartlett, ali imate še drugi ključ od zimskega vrta?«

»Imamo, gospod inspektor.«

»Prosim, dajte ga seržantu. — Nato zaklenite vrata, seržant, in se vrnite v Chelmsford. Jutri zjutraj ob devetih bodite spet tukaj.«

»Razumem, gospod inspektor.«

Seržant in Bartlett sta odšla.

Kennedy tako široko zaždeha, da mu je v čeljustih kar zakrtalo.

»Ali ste že kdaj videli toliko lažnjivih ključcev na enem kupu? — Ti ljudje že vsi tako lažejo, da sami sebi verjamejo — mladi Finnsbury, gospodična Brent, oba strežaja, Bartlett —«

»Tudi Bartlett?« se smeji Hammond.

»Ta je še najhujši. Glavo stavim, da bova slišala še dosti takih debelih.«

»Imate še kak drugih sporočil za liste, stari Sherlock Holmes?« veselo vpraša Stuart, ki se je doslej previdno tiščal v ozadiju.

»Dozdeva se mi, da ste nocoj dobili že dovolj sporočil. Mar se Vam ne zdi? Le bašite v svoje stolpce vse, kar Vam je drago. Večje nesreče, ka-

kor ste jo že, skoro ne morete več napraviti. Ali ne poudarite že skoro domov spat?«

»Domov? Kaj pa mislite? — Saj se tukaj tako imenitno zabavam, da bi tudi jutri rad bil v središču dogodkov... ali pa vsaj prav blizu. Z vašim vozom se popeljem v Chelmsford iskat prenočišča. Kolikor se spominjam, je tam na glavni cesti še kar dosti čeden hotel.«

»Tako, v Chelmsford se peljete? Kdo Vam je dovolil, dragi prijatelj?«

»Kaj dovolil? Tam v hotelu prenočiti?«

»Ne — z mojim vozom se tjakaj peljati. Če se prav spominjam, ste mi rekli, da se bo tisti Vaš prekleceni fotograf po Vas vrnil?«

»Saj res, zdaj, ko ste me opomnili, se tudi meni začenja tako dozdevati. Včasih me mimogrede začenja spomin zapuščati. Mar ne, Lion?«

»Čisto res! Gospod Kennedy te lahko mirne duše vtakne v zbirko lažnjivih ključcev v tej hiši. Povejte mi, Kennedy, če bova prav lepo prosila, ali nama boste morda vendarle dovolili v Vašem avtu peljati se v Chelmsford?«

»Kaj se to pravi? — Ali mar tudi Vi hočete v hotelu prenočevati?«

»Tudi. Ne spominjam se, da bi me bil kdo povabil, naj prenočim v tej hiši. Sicer pa imam rad Bazilovo družbo.«

»Tole si pa lahko za uho zapišete, Kennedy!« ga podraži Stuart.

»Jutri spet pridete?« vpraša inspektor.

»Skoro da ne, Kennedy,« vedro odvrne Hammond. »Sicer me ta stvar močno zanima — vendar bržkone ne potrebujete moje pomoči.«

»Kako dolgo pa ostanete v Chelmsfordu?«

»Jutri — prav za prav že danes — je nedelja. Se bom malo odpočil. Ob neki kje si mislim poiskati kak idilični kotiček, kjer bom mirno pre-

mišljal vsa mogoča vprašanja, zlasti pa umor v tej hiši. V ponedeljek se vrnem v London.«

»Dobro se zabavajte, Hammond! Kaj pa, ko bi jutri kje skupaj obedovala?«

»Zakaj pa ne? Kar telefonirajte mi v hotel. Lahko noč, Kennedy!«

»Lahko noč!«

Bazil in Hammond sta v knjižnici pustila inspektorja samega, ki se mu je poznalo, da si ne zna več pomagati. V tem se naglo spet odpro vrata, in Hammond pomoli svojo glavo skozi špranjo v sobo.

»Hotel sem Vam le reči, Kennedy... ne pozabite vprašati Bartletta, ali gostje dosti hodijo v zimski vrt.«

»Zakaj pa?«

»Odgovor je na vsi moč važen. Ljubi Kennedy, se posameje Hammond. »Ne pozabite vprašati! S tem se namreč izognete, da ne boste napadnega moža prijel!«

Ko so se vrata za smejočim se Hammondom zaprla, je Kennedy manj vedel, ko prej. Kaj neki, zlodja, misli Hammond? Ali gostje v zimski vrt mnogo hodijo? — Dobri Hammond rad govori v ugankah, Kennedy pa ga predobro pozna, da ne bi vedel, da je to vprašanje res na vsi moč važno.

Pol mesečne plače bi dal, ko bi vedel, kaj Hammond misli. Sicer pa bitka še ni izgubljena, mora jo dobiti! Meseca prosinca pojde v pokoj višji inspektor Kelly — mali Kennedyjevi gospej pa je njen mož obljubil nov kožuh, če bo napredoval —. Zimski vrt! Vrag naj ga vzame — tisti nesrečni stekleni cvetličnjak! — Kaj neki misli Hammond? No, saj ga bo opoldne videl.

Inspektor se zadovoljno oddahne, ko pride Bartlett povedati, da je soba pripravljena.

22 miz in stolov v dobrem stanju prodaja

PRIVILEGIRANA AGRARNA BANKA. Podrobnejše v tajništvu banke.

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici tvrdke TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

Zahvala

Spoštovanim gospodom predstavnikom oblasti in vsem cenjenim prijateljem ter znancem, ki so počastili ob smrti gospoda

dr. Vladimirja Foersterja

našega predragega rajnega z udeležbo pri pogrebu, z darili cvetja na krsto, in onim, ki so izrazili svoje sočustvanje osebno ali pismeno, izrekamo iskreno in najtoplejšo zahvalo!

V Ljubljani, dne 10. februarja 1942.

Zalujoči ostali.